

Ifjúsági erkölcsstan

Tartalomjegyzék

1. Irányelvek lelkipásztorok, hitoktatók, ifjúsági csoportvezetők számára
2. Keresztény erkölcsi alapmegfontolások
3. Kapcsolatom a valósággal
4. Az Istenről való beszéd – gondolkodás, Isten a közösség légkörében
5. Az Úr napja és az én szentmisém – az Újszövetség személyes áldozata
6. A szülők
7. Az élet védelme
8. Nemiség, szemérem
9. Szexualitás és személyiség
10. Szexuális erkölcs és életforma
11. Bűnök és erények a sexualitás terén
12. Válaszút előtt – élethivatás
13. Ádvent – Új esély – TTT
14. A megtestesült Isten követése
15. A tulajdon tisztelete
16. A becsület
17. Házasság, eskü, hűség
18. Irigység, ellenségkép
19. Élet Krisztusban, élet az egyházban
20. Hívás választás
21. Együttélés a szentségekkel
22. Lelki élet – Avasd lelkes eleven élményévé
23. Az elmélkedés
24. Isten, mások, önmagam
25. Felelősség
26. Nagyböjt
27. Nagyheti liturgia
28. Húsvét
29. A fontossági sorrend
30. Isten Igéje
31. A krisztusi életstílus
32. Tanúság, misszió, lélekmentés
33. A pénz

Irányelvek lelkipásztorok, hitoktatók, ifjúsági csoportvezetők számára

E jegyzet tartalma, szerkezete mögött több mint negyedszázados ifjúsági lelkipásztori tapasztalat áll. Maga a konkrét anyag már „kiállta a próbát”, fiataljaimmal végigvettük, végigbeszélgettük, így csapódott le írásban, hogy közkinccsé váljék. A következő szempontokat ajánlom az ifjúsággal foglalkozó olvasó figyelmébe:

- A jegyzet oktatói, csoportvezetői kézikönyv, egészében nem feltétlenül kell fiataljaink kezébe adni, mert ehhez túl száraz és bőséges anyag.
- Nem tudhattam, hogy ki, milyen összetételű csoporthoz használja, ezért igyekeztem az egyes témakörökben feltétlenül a hiteles, hagyományos katolikus erkölcsstant kifejtteni felesleges óvatosság nélkül, hogy az ifjúságnak igazi támaszt nyújthassunk.
- Ennek megfelelően két veszélyt kell elhárítanunk a jegyzet csoportok szerinti átforgalmazásával:
  - a benne megfogalmazott mérce hiteles, de első hallásra riasztó lehet, a megfogalmazások átforgalmazása a csoportvezető bölcsességére van bízva,
  - ugyanakkor egy-egy téma kifejtése – igaz, mindez csak vázlat – nem feltétlenül kell, hogy a teljes – jegyzetben szereplő – anyagot tartalmazza, ha az soknak tűnik.
  - Az egyes témakörök több órára felbonthatók, részleteikben kiegészíthetők más olvasmányokkal, idézetekkel, epizódokkal.
  - A vázlatos és száraz tárgyalási módból következik, hogy ne szöveghűen, inkább felkészülten, de a saját szavainkkal adjuk elő a témaköröket és így vezessük fel ezek megbeszélését. Természetesen, ha a jegyzetben egy-két jobb megfogalmazást találunk, ezt saját belátásunk alapján szó szerint is idézhetjük.
  - Magától értetődő, hogy a sorrend is igények szerint átalakítható, de különösen is figyeljünk arra, hogy az egyes ünnepkörökhöz, időszakokhoz kötődő részeket témájuknak megfelelő időben használjuk.
  - A jegyzet tehát minden használója részéről személyes, csoportra szabott feldolgozásra vár. Az internetes változat folyamatosan bővül majd, ugyanakkor fórum is tartozik hozzá, ezen oszthatjuk meg kérdéseinket, tapasztalatainkat.

Az ifjúsággal való foglalkozás gyakorlati alappillérei

1. Egyet nem tehetünk, hogy nem teszünk semmit. A fiatalokkal való foglalkozást nem lehet a kötelességek részévé tenni, arra bizonyos mértékben be kell rendezkedni, és ha nem megy másképp, életmódot kell változtatni. Sosem tudtam úgy összeszedni egyetlen ifjúsági csoportot sem, hogy annyit mondtam: „Kedves barátaim, gyertek ide a hittanterembe szerdán este héttől nyolcig, aztán majd találkozunk a vasárnapi szentmisén”. Fontos, hogy fiataljaink a plébániára otthonosan jöhessenek, viszonylag rugalmas ideig maradhassanak (lehetőleg hétvégén).

2. Az ifjúság a felnőttkori hitéletre való átállás korszakánál tart. Sajátos problémáik vagy segítik ebben őket, mert megérik, hogy rászorulnak a hitre, vagy gátolják, mert ezek által csalogódnak az addig irreálisan, meseszerűen megélt vallási hagyományokban, vagy egyszerűen csak elsodródnak önmaguktól is, az alapvető értékektől is, Istentől is. Ezért csak olyan tanítást adhatunk nekik, amelyik hiteles, konzervatív, vagyis időtálló erkölcsi és hittani renden alapszik, és érzik is, hogy ha ide jönnek, a foglalkozás nem túl szikrázó só-műsor, de tartalmat ad, volt értelme részt venni rajta.
3. A mai fiatalok közösségélménye két szempontból fontos:
4. egyrészt, mert ők már a 21. század egyházát hivatottak képezni, amelynek egyértelműen közösségi, személyes egyháznak kell lennie, karakteresen tükrözve Krisztus Titokzatos Testének misztériumát,
5. másrészt a keresztény közösség a világ irgalmas modellje, ahol a tanult elvek kipróbálhatók, begyakorolhatók, érvényességük belátható. Egyúttal ez az a közvetítő, baráti közeg, amely fiataljainkat érzelmileg is a tanításhoz, liturgiához köti, amelyben a pappal, aki itt megosztja velünk életét, barátilag, magánemberként is találkozhatnak. Ezáltal ő lesz a felnőtt bizalmasunk, menedékünk.
6. Jó, ha van egy külön hely, amelyet az ifjúsági közösség saját otthonának érez. A velük való foglalkozás bármilyen összeszedett légkörű helyiségben megtartható, de pl. egy hittanteremben nagyon nehezen oldódnak fel egymás között. Ezért saját összejövetelei helyüket ki lehet alakítani akár egy külön szobában, akár a pincében vagy a padláson, ahol némi hangulat és romantika emlékeztetéssé teszi összejöveteleiket és a lelkipásztorral, hitoktatóval való kapcsolatot.
7. Mindennek persze meglehetnek a maga veszélyei is, ezért lényeges, hogy a csoportot egy komoly magra (2-3 fiatalra) építsük, akik meghatározzák az összetartozás jellegét, stílusát, légkörét. Ugyancsak fontos, hogy rajtuk keresztül apró, óvatos lépésenként, de bevonjuk fiataljainkat az egyházközség közös céljaiba, feladataiba, részben, mert ez is összetartó erő, részben pedig saját, egyház iránti elhivatottságuk megéreztetéséért. Ugyanakkor legyen elegendő időnk az egyéni, lelkipásztori beszélgetésekre, lelkivezetésre is!
8. Együttléteinket hassa át Jézus Krisztus jelenléte, hiszen az Ő nevében gyűlünk össze, ezért legyen alapvető az imádság légköre, amellyel válaszolunk Jézus közénk érkezésére.

Eljutottunk ahhoz a korhoz, amikor alapvető fogalmak már nem magától értetődőek, ezért nehéz megfontolás nélkül magunkévá tenni őket. Az erkölcsi élet fontossága is megkérdőjeleződik mindaddig, amíg nem találunk rá megfelelő érveket. Érdemes kiindulni az általános válaszokból, mérlegre tenni őket, vajon elegendő magyarázattal szolgálnak-e?

Ezekkel a gondolatokkal bátorítom kedves Paptestvéreimet, Hitoktató és ifjúsági csoportvezető Munkatársaimat, hogy vidéken és városokban egyaránt fordítsunk gondot az ifjúsági csoportok szervezésére, s a plébániai életbe történő bevonására. A Szentlélek segítsen minket Családok évében, hogy helyi közösségeink is minden nemzedéket egybefogó, bensőséges nagy családdá.

Keresztény erkölcsi alapmegfontolások

1. Miért legyek erkölcsös?

- Önbecsülés (az ember sokféle teljesítmény és egyéni érték-szemlélet alapján képes nagyra becsülni önmagát, ezek közül az erkölcsösség csak az egyik, ráadásul nem túl szembetűnő).
- Mások megbecsültsége (azok, akiknek az erkölcs gyenge pontjuk, sosem fognak nyíltan felnézni az erkölcsös emberre, mert ezzel önmagukat értékelik le).
- Lelkiismeretem nyugalma (ez együtt járhat az erkölccsel, de a már torzult lelkiismeret nem az erkölcsi rendben, sokkal inkább saját önzésében keres nyugalmat).
- Üdvösségem keresése (ezzel még közelebb járunk az igazsághoz, csak olyan látszatot kelthet, mintha a földi életet fogcsikorgatva kellene leélni az üdvösségért, és ez lenne az erkölcs).
- Vagy? Akkor hát először is tudjuk meg, mi is az az erkölcs!

2. Mi az erkölcs?

- Életszabályok a szép vagy praktikus élethez (ezek kizárólag örök távlat nélküli, földi célok).
- Parancsrendszer az üdvösséghez (az előbb már volt róla szó, aki az üdvösségre törekszik, annak már a földi élete is vonzó – józan szempontok szerint).
- Fortélyok sorozata a boldogság eléréséhez (a fortély – emberi okoskodás, a hívő ember kinyilatkoztatott erkölcsre épít).
- Vagy? Akkor hát mit mond erről a kinyilatkoztatás?

3. A meghatározás

- Az emberi méltóság alapja – Isten képmásai vagyunk, ez az eredeti természetünk. Ennek megfelelően tudunk önmagunk maradni, vagy eltávolodni önmagunktól.
- Végső célunk keresése hosszú távú, átfogó gondolkodást kíván (örök üdvösség). A kettő összhangja olyan, mint a húrt megfelelő hangzásra felhangoló két sróf: ebből áll össze az erkölcs.
- Helyes fogalmak az emberi életről (lelki környezetvédelem). Erkölcsi mérce nélkül nincsenek helyes fogalmaink, önmagunkat csapjuk be.
- Mindezeket beteljesíti: Jézus Krisztus élete – egyetlen lehetőségünk, hogy ez egy befogadó képes élet „Mindannyian (kizárólag) az Ő teljességéből merítettünk...” Jn.1.
- Nem ihletszerű, hiszen a testi egészségvédelem is konkrét adottságokhoz kötődik. Az erkölcsi objektivitás Istentől ered, aki alkotott bennünket, pontosan tudja és értésünkre adja annak feltételeit, hogy miként élhetünk összhangban a másik emberrel, a teremtett világgal, önmagunkkal és így Ővele is. Ezáltal az erkölcs megismeréséhez ismertetőjelek, megtartásához – szabályok kellene.

4. Miért „jó”?

- *A teljesebb életre törekszünk, ha egyszer képesek vagyunk rá, hogy befogadjuk. Egy kisebb csoport kirándulni indul, tagjait különféle szándékok és célok motiválják. Van, aki a társaság kedvéért, a hangulatért indul el. Van, aki az út közben kimerült túrázóknak üdítőt árul. Neki mindez jó üzletnek bizonyul. Van, aki valóban az úti célként kitűzött hegyet szeretné látni; vannak pedig, akik ennél többre is vágynak. A társaság után kívánczók félúton elfáradnak, már nem látják arányban az erőfeszítést a kellemes szórakozással. Az út háromnegyedénél az üdítőárusok kifogynak készletükből. Mindkét csoport számára – bár az út további része értelmetlen – kényszerű annak folytatása, mert sem ott maradni, sem visszafordulni nem akarnak. A többiekkel együtt eljutnak a hegyig. A hegy gyönyörű. Mindenki úgy érzi, hogy az úti cél már ezzel is megvalósult: köztük vannak azonban azok, akik ennél is többre vágynak. Ők elindulnak a hegy tetejére. Út közben fák lombjai eltakarják a hegytetőt, el-elvész végső céljuk a szem elől, de így, láthatatlanul is vonzza őket. Végül mégiscsak megérkeznek. Felemelő számukra a teljesítmény egészséges érzéseis. Ami viszont ezt is felülmúlja, az a kilátás, a körpanoráma, a táj, elbűvölő szépsége. Ők azok, akik igazán megvalósították, vagy ha úgy tetszik, túl is szárnyalták az út igazi célját.*
  - Az erkölcs lemondással is jár, a lemondás úrt teremt – ez így igaz, de mindig egy nagyobb értékhez, akkor is, ha ezt első pillantásra nehéz észrevenni.
  - Az erkölcs elsősorban személyiségformáló erő. Célja nem a jótettek albuma, hanem amilyen emberré válunk általa, végső soron alkalmasak leszünk-e Isten irgalmának befogadására?
  - Az örök üdvösség nem meglepetésszerű jutalom, hanem folytatása, beteljesítése mindannak, amit az erkölcsi, azaz krisztusi élettel már itt a földön – boldogítóan! – átéltünk.

Beszéljük meg:

1. Láttál-e már olyan életet, amelyet az erkölcstelenség tett tönkre már itt a földön?
2. Láttál-e olyan életet, amely a bűntől szerencsés, hol érzed ennek a hátulütőit?
3. Mit tartasz az erkölcs központi és mit perifériális problémáinak?

Kapcsolatom a valósággal

Isten és én – Jézus és én – imádság

1. Ki vagyok? (létező személy vagyok, hiszen tudok önmagam létezéséről, de honnan?) Legyen bátorságom feltenni az alapvető kérdéseket! Vagyok-e egyáltalán? Létezik-e a valóság vagy csak én álmodom?
2. Descartes gondolatmenete ... Gondolkodom, tehát vagyok... Istentől vagyok, Isten a végtelen tökéletesség, tehát nem csap be, akkor minden a valóság szerint van... Én azonban Istentől való függés szerint vagyok, az vagyok, aki az Ő szemével vagyok, erkölcsi életem: kiköszörülni a csorbát, amivel az Ő terveitől eltérek.
3. Két öngyilkos esete
  - Az egyik áll a sziklaparton és így gondolkodik: az életem összedőlt, zsákutcába jutott, nincs tovább, meghalok, most ez a jó megoldás: élvezni fogom a zuhanást, megszabadulok a gondjaimtól, megbosszulom a hitelezőimet, üldözőimet stb., de hosszú távon elkárhozom és rémes bajba sodrom a hozzátartozóimat, akiket pedig szeretek, ezért mégiscsak élnem kell és megkeresnem az élet szerinti kivezető utat.
  - A másik a hídon álló, senkihez sem tartozó öngyilkosjelölt, aki ugrani készül a köd miatt homályba vesző mélységbe. Ő semmi és senki előtt nem menekül, egyszerűen csak nem látja értelmét, hogy tovább éljen, mert nincs miért, nincs kinek. Egyszer csak botorkálást hall a ködben és amint felfigyel, egy vak kopogtat a botjával és közeledik felé.
  - Bocsánat, van itt valaki?
  - Igen, van, én, egyedül.
  - Ne haragudjon, uram, de ha van egy kis ideje, segítene rajtam? Ez a sűrű párás levegő engem is úgy elbizonytalanít, hazafelé indultam, de valahol elkeveredtem. Nem kísérne el? Az öngyilkos-jelölt vállat von, végül is mindegy, hogy néhány perccel tovább él, legalább ezen a szerencsétlen vakon segít. Az néhány perc múlva, amint megérkeztek, hálálkodni kezd:
  - Köszönöm, Ön megmentette az életemet, hajnalra biztos, hogy megfagytam volna. A családkat annyi csapás érte mostanában, ezt nem heverték volna
  - Igazán nincs mit – válaszol a férfi és elballag. „Maga is az enyémet” – gondolja magában, mert ha az utolsó perceiben életet mentett, akkor nem érzi tovább ésszerűnek a sajátját kioltani, belátja, hogy mégis fontos az emberiségnek.
4. Az élet értelme – a délutáni, városi csúcsforgalomban belesodródok egy rohanó tömegbe és sodródok a rohanásával valamilyen irányba. Egyszer csak megtorpanok: állj! Ki vagyok én ebben a tömegben? Mi a szerepem? Sodródni, vagy ellenszelet képezni? Milyen irányba hajt ez az eszeveszett iram? Nem kell-e váltanom igazi céljaimhoz? Egyáltalán hogyan kerültem közéjük éppen ide és most? Rendeltetés-szerűen vagy véletlenül?
  - Ha valakinek az akaratából csöppentem a sodró életnek és emberi közösségnek ebbe a szakaszába, akkor teremtett lény vagyok, a Teremtő

nálam tökéletesebb kell, hogy legyen, akkor viszont Ő maga is személyes Lény, tehát személyes kapcsolatot igényel velem,

- Így pedig egyértelmű, hogy Ő adta meg egyéni irányomat és célomat, ennek tükrében kell felülbírálnom a jelen száguldásban saját szerepemet.
- Lejátszódik mindannyiunkban az őszszülők döntése – hogyan tovább?

Jézus és én – Ő emberi természetben, azaz „én-ként” jön el rendbe tenni az életemet

1. 40. Zsoltár, 7-9

„Te nem kívánsz véres vagy ételáldozatot, de megnyitottad fülem a hallásra. Nem követelsz égő- és engesztelő áldozatot, így szólok hát hozzád: Lásd, itt vagyok! A könyvtekercsben írva áll rólam, hogy teljesítem akaratom. Istenem én magam akarom, törvényed ott él szívem legmélyén.”

- A kereszténység nem más, mint saját életem megtalálása Jézus életében: „én magam akarom...”, nemcsak elviselem, amit Isten akar, hanem akarom is az Ő akaratát, akkor is, ha pillanatnyilag beláthatatlanul nehéz.
- Miben nyilvánul meg mindez?
  - Így rendezem be az életkörülményeimet,
  - naponta tisztázom legfőbb céljaimat,
  - kézbe veszem a természetem szerinti nehézségek legyőzését.

2. Lelki élet – imádság

- Teremtés könyve 4. fejezet, 25-26: *„Ádám megismerte feleségét és az fiút szült neki, akit Szetnek nevezett, 'mert – úgymond – Isten más utódot adott nekem Ábel helyett, akit Kain megölt.' Szetnek is fia született, akit Enosnak nevezett. Ő volt az első, aki Isten nevét segítségül hívta.”*
- Enos kezdeményező lelki lépése: Isten megszólítható – mert előbb szólított minket. Az imádság négy – egymást harmonikusan kiegészítő fajtája:
  - a kérő (bizalommal helyezzük a sorsunkat Isten atyai gondviselésébe),
  - az engesztelő (tudatosítva, hogy bűneink miatt nem vagyunk méltók meghallgatásra),
  - a hálaadó (mindenért, azért is, amit pillanatnyilag nem érzünk egyértelműen jónak),
  - és a dicsőítő (a tiszta, érdek nélküli szeretet kifejezése Istennel szemben) ima.

Naponként mind a négy imaforma kerüljön elő, hogy az Istennel való kapcsolatunkat, párbeszédünket mindez egyensúlyban tartsa.

Beszéljük meg:

1. Honnan veszed észre valakiről az első napi ismeretség után, hogy hitetlen?
2. Hol tudod elrejtteni életedben az imádságot?
3. Hogyan fogalmazod meg, hogy ki neked Jézus Krisztus?

Az Istenről való beszéd – gondolkodás, Isten a közösség légkörében

1. A beszéd, mint adomány és lehetőség

Efezusiakhoz írt levél 4,29-32: „*Semmiféle rossz szó ne hagyja el ajkatokat, hanem csak olyan, amely alkalmas az épülésre, hogy amiben kell, javára váljék hallgatóitoknak. Ne okozatok szomorúságot Isten Szentlelkének, akivel meg vagytok jelölve a megváltás napjára. Legyen távol tőletek minden keserűség, indulat, haragtartás, szóváltás, káromkodás és minden egyéb rossz. Inkább legyetek egymás iránt jóindulatúak, könyörületesek, és bocsássatok meg egymásnak, amint Isten is megbocsátott nektek Krisztusban. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” Ezt cselekedjétek, **semmi mást, no meg csak annyit, amennyi belőle következik**, csak ezt cselekedjétek (Görgy Gábor: *Egy vacsora anatómiája*). Csak azt és úgy mondjátok, ami és ahogyan ebből következik! A beszéd hivatása emberségünk, földi próbatételünk része (pl. később lesz téma: a szemérmes beszéd, a nemiség szentségének tiszteletben tartása...stb., hát akkor ehhez mérten még mennyivel kiemeltebb tiszteletet érdemelnek a közvetlenül szent fogalmak).*

2. Isten neve, – Isten önfeltárásának fejlődése a kinyilatkoztatásban

- Ábrahám még csak egy Istent tisztel, de a többi sem tartja nem létezőnek.
- Mózes az égő csipkebokornál érti meg: Ő, Aki Van, egyes egyedül Isten.
- Jézus új névvel tárja fel Isten igazi valóságát: Atya.
- A Szentlélek kiadásával értjük meg a Jézustól kapott Isten-fogalmat, Ő Szentháromság. A bibliai név mindig tartalmat hordoz. Egészen különleges, a megszokáshoz méltatlan Isten és ember közti viszonyt feltételez, hogy Őt Atyánknak szólíthatjuk. Szt. Bernát külön fejezetet szentel e kérdésnek: „*Avasd lelked eleven élményévé az Istent!*” (Lángolj és világíts!). Az anya neve, a kedvesem, a barátom neve – nemcsak szavak, hanem érzelmeket, elkötelezettséget is hordoznak számomra. Isten neve a maga tartalmával a legmélyebb intimitás – jellegtelen kiejtése is az imádat csonkítása. A káromkodás: Isten számonkérése, gyalázása, szembefordulás Isten lényegével, végtelen szeretetével. A káromkodás ugyanaz az imádással szemben, mint a gyűlölet a szeretettel szemben. „*Csak megszokásból, idegességből...*” – szokj át valami ártalmatlan, szavakkal megfogalmazott indulat-levezetésre (pl. az ördög vigye, a betyárját, a nemjóját, ezt nem hiszem el, ez nem lehet igaz... stb.).

3. Tanúság Istenről

Ne hallgass róla, de akkor szólj róla, amikor úgy teheted, hogy súlya van a szavaidnak. Máté evangéliuma, 7,6: „*Ne adjátok a szent dolgokat a kutyáknak és gyöngyeiteket se szórjátok a sertések elé, különben még eltapossák lábukkal, és megfordulva széttépnek benneteket!*”. Helyes fogalmakkal szólj: Isten abszolút lény, a lét felett áll, nem Ő függ a mi hitünktől. Nem általános, személytelen és független valóság, hanem a földi és örök sorsunkat meghatározó Személy. „*Inkább az életeddel tanúskodj, hogy az életedről tanúskodhass!*” Vagyis: Számomra Isten valósága legyen átforgató erő, eszerint is éljek, mindennapi konkrét elhatározásaim alapján – Szent Péter apostol 1. levelének 3 fejezetében, a 15. versben olvassuk: „*Urunkat,*

Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben, legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljétek, aki csak kérdezi, mi az alapja reményeteknek.”

Beszéljük meg:

1. Milyen „trükköket”, ötleteket tudunk átadni egymásnak, amelyekkel egyáltalán szóba hozzuk az Isten-kérdést?
2. Hogyan reagálunk a méltatlan megközelítésekre, Istenről, szent dolgokról való beszédre?
3. Mit mondasz a káromkodónak? Hogyan tartasz tükröt elé?

Az Úr napja és az én szentmisém – az Újszövetség személyes áldozata

1. Az Úr napja

Az Ószövetségben a szombatot ünnepelték, mert ez a teremtés beteljesülésének napja volt, amikor az Úr elégedetten megpihent. Az új teremtés napja a vasárnap – Jézus feltámadása új távlatot adott a világnak. Számunkra ez a nap a feltámadás megújítása lélekben. A „szolgai” munkától való mentesség – a szent nap kiemelése, melynek célja az Istenre találás, az egymásra találás, az önmagunkra találás. E visszavonulás, elcsendesedés, kikapcsolódás feladata, tartalma a teljes hét feldolgozása – a következő hét irányelveinek felállítása a feltámadás fényében.

2. A szentmiseáldozat tartalma

A végtelen költözik közénk, időbeli létünkbe:

- az Utolsó vacsora,
- a Keresztáldozat,
- a Feltámadás – megjelenítése érdekében.

„Ez az én Testem” – a test szó a Bibliában az emberre, az emberségre utal, Jézus, az Ige testté, azaz emberré lett és most ebből a tökéletes emberségből táplálja megromlott emberségünket, hogy az Ó mértéke szerint tökéletesedjünk. „Ez az én Vérem” – a vér kiontása életáldozatot jelent, életét adja értünk, isteni életével táplál, hogy saját életünket Istennek tetsző áldozattá avathassuk. Az áldozat természete (Ábrahám Izsákról való lemondásával önmagánál is többről mond le. Izsák ugyan megmenekül, de ő odaadta önmagát Istennek. Melkizedek kenyeret, azaz a mindennapi életfeltétel jelképét és bort, azaz a győzelmi ünnep italát áldozza fel, elismerve, hogy amit ezek a táplálékok az életben jelentenek, az mind Istentől van. A bárány Ábel áldozata, melynek ő lép a helyébe saját életével, az Egyiptomból való szabadulás áldozata, melynek vére oltalom a választottak hajlékain. Jézus-önmagát adja áldozatul, minden eddigit beteljesítő engesztelésként. Az újszövetségi ember áldozatának tartalma: önmagunk feláldozása Krisztus áldozatában.

3. Az én áldozatom

A sokféle nemes igyekezet földi célokért – még nem áldozat. Ugyancsak lehet sokféle lelkes igyekezetünk csak Jézus ügyéért – valami ebből is hiányzik. A megszentelő kegyelem – Istentől jött tisztaság, az Istennel való kiengesztelődöttség (a gyónásban) – ez az alapja annak az emberi önátadásnak, melyben helyes célokért való igyekezetem is megszentelődik, a Jézus ügyéért való lelkesedésem is megfelelő tettekkel válik tartalmassá. Az áldozatban mindent átadok – amit vállalok, amiről lemondok, az érdemeket, eredményeket átruházom Istenre. A Kolosszei levél 1,24-ben olvassuk Szent Pál őszinte önvallomásának szavait: „Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára”.

4. Részvétel a szentmisén

Ráhangolódás – egész héten várom, gondolok rá. Előző este rákészülök, pl. megtervezem a gyónásomat, előre megnézem az evangéliumot...stb. Időben érkezem a templomba, lehetőleg néhány perccel előbb. Imádsággal készülök. Ha ministráns vagyok, a templomon keresztül érkezek, ne a sekrestyeajtón, és néhány percet töltsek imában az Oltáriszentség előtt! A bűnbánati liturgiát komolyan veszem – újrakezdésként. Az Ige befogadásának módja, akár az egyéni Biblia-olvasásnál: figyelem a Szentlélektől nekem szánt mondatot és magammal viszem. A felajánlásnál odaadom lélekben, amit erre összegyűjtöttem magamban egész héten: megbántottságomat, csalódásaimat, igyekezeteimet, a kísértésekben való helytállásomat, lemondásaimat stb. Előre tudom, mit akarok mondani Jézusnak az áldozás pillanataiban, mert egy ideje tervezgettem e nagy találkozás párbeszédét. Az áldás: szentelmény. Annak mértéke szerint hat rám, ahogyan elmélyedek benne, ezért komolyan veszem, hagyom, hogy távozás előtt lélekben még egyszer felemeljen.

Beszéljük meg:

1. Melyik a szentmise legkedvesebb része számodra, mire figyelsz különösen is?
2. Milyen liturgikus élmény-élményed van, ami személyesen megérintett?
3. Mivel nem tudsz mit kezdeni, mi zavar a szentmisén?

A szülők

1. Szülőmodellek a Bibliában

Ábrahám egyénisége a gyermekéhez való viszonyban tükröződik: tudatosítja, hogy Izsák Istentől adatott neki, tehát Istennek kell nevelnie és ha kell, visszaadnia is. Hanna szégyenét, a meddőséget elveszi ugyan az Úr Sámuellel, de a jel szerű születés egyértelművé teszi, hogy ő az Úrnak szentelt gyermek, ezért küldetése szerint kell nevelkednie. Dávid bűne a gyermekében „üt vissza”: Absalom lázadása és halála mutatja meg, hogy erősebb volt a királyban az apai szeretet, mint a hatalom féltése. Jézus megtestesülésekor a családi élet kötelékét vállalja. A Szent Család életébe a

gyermekségtörténeten kívül egyetlen betekintést kapunk: a tizenkét éves Jézus ottfedkezését a Jeruzsálemi templomban, mint a hivatásra ébredés pillanatát. A szülői hivatás megnyilvánulása, amit Lukács evangéliuma 2,51-52-ben megfogalmaz: „Velük ment hát, lement Názáretbe, és engedelmeskedett nekik. Szavait anyja mind megőrizte szívében. Jézus meg gyarapodott bölcsességben, korban, s kedvességben Isten és az emberek előtt.”

2. „Tisztelet” – önmagát, a másik személy kilétét szem előtt tartva

Ez a bekezdés arról próbál meggyőzni, hogy nem az szerepel a tíz parancsolatban, hogy „... tiszteld, ha méltók rá, vagy ha kiérdemelték”. Isten eleve tiszteletet követel. A szülői szerepkör betöltése folytán annak jár a tisztelet, aki vállalja a gyermek gondját, vagyis adott esetben a nevelőszülőnek. Amikor a szülő nem példa, mert egészségében vagy erkölcsileg sérült:

„Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek” (Apcs 5,29).

- A mennyei Atya tekintélyét, és a Jézus tanítása szerinti elesett embert tisztelem benne – csak azt, és nem azt, ami emberi méltóságát lerombolja.
- Nem hálából, hanem kötelességből, nem is szubjektív elvárások alapján adom meg a tiszteletet, hanem mert Isten ezt kívánja, és mert a szülőnek is ez a lelki kapaszkodó.
- Saját szülői hivatásom viszonyítási tengelye most formálódik bennem aszerint, én magam hogyan álltam hozzá a szüleimhez.

3. Felnőtté válás, generációs különbségek

A fiókáit repülni tanító madár fokozatosan engedi a saját szárnyalást. A kitérés kísérletek veszélye, hogy a kipottyant fiókát már az ember hiába teszi vissza, ő maga löki ki újból, megtört benne a természet rendje, az idegen közreműködés már megghiúsította az ő szülői szerepét. Itt nagyon nehéz emberi viszonylatban megtalálni a helyes ütemet, meddig, hogyan féltse a szülő a gyermekét, a gyermek hogyan próbáljon határozottabban önállósodni, ebben segít a tisztelet mértékadó szerepe. Az önállóság tapintatos, de határozott lépései:

- Mindent az élethivatásra való készület dönt el (húsz évesen is olyan kalandokat, kísérleteket, érdeklődést keressek, amelyek később családi életemet, szakmai képzettségemet gazdagíthatják).
- A jó és rossz, az aktuális és elavult, a helyes hagyományok megtartó vagy a rossz megszokások fékező erejének szétválasztása során, a krisztusi élet mércéje válogat!

Alkalmazkodási készség nélkül nincs igazi felnőtté válás, a családi felnőtt nemzedék a felnőtt társadalom még féltő, megóvó „modellje”. Ha innen kikerülök, az életemet „tollvonások” alakíthatják tovább, és már nem az én érdekeim, hanem mások belőlem fakadó érdekei szerint.

4. Szülők, nagyszülők öregedése, gondoskodás

Az idősödő nemzedék kétféle magányosodást él át:

- „Kimentem a divatból”, már nem vagyok érdekes, fontos, vonzó azoknak, akiknek életet, érettséget, távlatokat adtam Isten erejéből.
- „Teher vagyok”, bár mindent rám alapoztak, már túlszárnyal az életük rajtam, feltartóztató jelenséggé váltam, jobb lenne, ha nem lennék.
- Próbáljuk meg naponta átélni ezeket az érzéseket előre, mert egyszer a sajátunkká válnak, és sajnálni fogjuk, ha mi magunk a mieinkért nem tettünk meg minden tőlünk telhetőt.

Valami mindig közbejön, távolban tengő vén apádnak Sós parlaggá szikesedett magánya fehérlik utánad. Futnál hozzá büntudattal, autóbuszon vagy gőzösön, Futnál hozzája szüntelen, de valami mindig közbejön (Baranyi Ferenc: Valami mindig közbejön). Az idősekről, betegekről, bajba jutottakról való gondoskodás az élet harmóniájának része, kiegyensúlyozó bázisa! Irreális az életpályád, ha ők nem egészítik ki, rólok nem veszel tudomást, az ő bölcsességük, az irántuk való érzékenység nincs jelen az életedben. Bennük nyilvánul meg saját leendő sorsunk tükre, hogy folyamatosan egyben, egészében lássuk a földi életet. A praktikus gondolkodás illúziókba kergethet, irreális, önimádó életszemléletet adhat, ehelyett az idősökkel folytatott párbeszédben való érlelődés a bölcsesség egyik kulcsa. Ezért nem a hasznossági szempontok szerint, hanem a kötelességből fakadó gondoskodás, és a szeretetből eredő „fontosság” megéreztetése velük – ez a helyes hozzáállás az ő ügyükhöz. „Csak az a feladatod, hogy magadra vigyázz, hogy minél tovább itt légy velünk, hogy szólhassunk hozzád, félthessünk, tehessünk érted valamit...” Isten együtt érez az idős szülőkkel, nagyszülőkkel, hiszen Ő az elhanyagolt Atya.

Beszéljük meg:

1. Emeld ki szüleid életéből a három legfőbb vonást, amit magaddal akarsz vinni!
2. Miben érzed magad kivételesen szerencsésnek a családokkal kapcsolatban?
3. Hogyan oldod meg az önállósodásodat – lehetőleg konfliktusok nélkül?

Az élet védelme

1. Az élet és az emberi élet alapjellege

A Teremtés könyve 2. fejezetének 7. versében olvassuk: „ Akkor az Úristen megalkotta az embert a föld porából és orrába lehelte az élet leheletét. Így lett az ember élőlényé”. Isten aktuális akarata szerinti mozzanat, a háttérben felállhat akármilyen egyedfejlődési elmélet, minden aszerint és azzal a céllal alakult, hogy az ember megjelenjen olyan élőlényként, amelyik alkalmas a természetfeletti élet befogadására. Közvetlenül Isten ad életet a saját életéből. A lélegzet – lélegzés az élet jele. Isten saját élete – lelki élet. Ez az emberi élet alapjellege, elsődleges szempontja. Ugyanez a lény lesz, aki természete szerint majd Istent, Önmagát is képes lesz befogadni Jézus megtestesülésével.

2. Miért jobb élni, mint nem élni – a sors „szerencsésességétől” függetlenül?

Isten élete a Szentháromságban valósul meg: Isten boldog, a szeretet öröme teljeseedik be az életében, ennek átadásáért teremt János evangéliuma 1,4: „ Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága” – azaz az egyetlen lehetséges világosság, az élet igazi és kizárólagos értelme. Ez Isten benső, tiszta, hiteles szeretet-élete és az ebből fakadó boldogság. 12-13. vers: „ Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek. Azoknak, akik hisznek nevében, akik nem a vérnek vagy a testnek a vágyából s nem is a férfi akaratóból, hanem Istentől születtek”. – A lét, az élet bűnbeesés utáni elfogadása a földi életminőségtől függetlenül a felkínált végső öröméért történik. A vértanúságot (bűn elutasítását) kivéve az életnek minden körülmények közt elsősége van. Életünk a bűnbeesés után sem kap más értelmet, csak ezt így nehezebb felfedezni és ébren tartani a gondolkodásunkban.

3. János evangéliuma 3,16: *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.”*

Krisztus elfogadása határozottan azt jelenti, hogy a földi életemet az örök élet szempontjai határozzák meg.

- A földies esélyek mérlegelése során Máté evangéliumában, a 16,26 -ban olvassuk Jézus kérdését: „ Mi haszna van az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelke kárát vallja? Mit is adhatna az ember cserébe a lelkéért?”.
- Erőbefektetésünk mértéke, iránya az ösztönös küzdelmekben mindig megfontolást érdemel.
- **Küldetészerű életet formálunk!** Legyen miért élni, legyek a helyemen, legyek áldozat! Ez az életem értéke.

Lelkesedésem ne a halálra, hanem az örök életre vonatkozzon, a jó értelemben vett, cselekvő félelem az örök kárhozattól. Máté evangéliuma, 13,42: *„Ezeket tüzes kemencébe vetik, ott sírás és fogcsikorgatás lesz.”*

4. Bűnök az élet ellen

A gyilkosság – szándékos vagy gondatlanság (az önvédelem, vagy mások védelmének különböző fajtái felmentenek a lelkiismereti teher alól, ha ezekkel a kisebbik rosszat követem el). Az abortusz, a születésszabályozás önzésből fakadó, meg nem engedett formái. Számolnunk kell az aktuális bioetikai elvekkel: a magzati élet elleni vétségek is teljes értékű emberi életet csorbítanak, veszélyeztetnek vagy oltanak ki. Az öngyilkosság és minden élet és egészségromboló szokás és szenvedély. Az élet és egészség kockáztatása – olykor viszont ez segíti a fejlődést. Mások életének megkeserítése, bemocskolása – bűnre csábítás, uszítás.

Beszéljük meg:

1. Hol lapulnak meg a kis öncélú életélvezések a mindennapi életben?
2. Mi a különbség érvényesülés és küldetés-keresés között?
3. Milyen pontokon érzed a mások teljes életéért való felelősséget?

Nemiség, szemérem

1. Teremtettségünk célja, alapjellege: a Szentháromság szeretet-életének megnyílása az emberek felé, hogy ennek a szeretetnek öröméért éljünk.
  - Isten saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert – férfiak és nők. Istenben nincs testiség, ezért nincs nemiség sem, de a szeretet teljes önátadását a férfi és nő elkötelezett kapcsolatában lehet leginkább kibontakoztatni. (A tiszta barátságban ez úgy valósul meg, hogy szóba sem kerül sem a nemiség, sem az intézményesítés, ennek ellenére valóságos a hűség.
  - „Szaporodjatok és sokasodjatok!” – teljesen függetlenül más természeti modellektől, amelyek azért minden emberi eltévelyedés során mérvadó példák lehetnek, az ember valóban a szeretetből fakadó teremtésre kap hivatást az élet továbbadásakor, ahogyan maga Isten teremtette a világot.
  - Az emberi nemiség szent, mert küldetése az Istentől kapott szeretet kinyilvánítására és az emberi élet továbbadására vonatkozik. Az emberi méltóság csak a nemiség tiszteletben tartásával valósítható meg!
  - „...mezítelenek voltak, de nem szégyellték magukat” – nincs még rosszra való hajlam, ezért nincs még készítés a másikkal kapcsolatos visszaélésre, így senki sem érzi kiszolgáltatva magát.
  - A bűnbeesés: a hamis öröm megosztása egymással, ami nem más, mint a cinkosság. Ez előbb utóbb ellenségessé teszi az embereket egymással szemben, mert kölcsönösen, sőt, egymást ösztönözve szakadtak el a szeretet forrásától, Istentől. Fügefalevelekből kötényt készítenek maguknak, mert érzik a kiszolgáltatottságot, hiszen mindkettejükben felmerült a rosszra való hajlam, hogy visszaéljenek egymásban azzal, ami alapvető különbség köztük, és elemi vonzást jelent egymás számára – a nemiséggel. Isten elől elrejtőzni a fa mögött – ez naivitás: ha én nem látom Istent, talán Ő sem lát engem, mert szégyellem a lázadásomat. Ez minden hitetlenség alapja.
  - A szemérem csak a bűnbeesett emberek sajátja. Olyan lelki adottság, amely elszakíthatatlan a személyiségtől. Nyilván nem titok senki előtt, hogy hogyan néz ki egy meztelen férfi vagy nő, ennek ellenére a másik ember elől eltakarjuk a testünket. Mi ennek a magyarázata? Az intimitás egy tökéletesen nem meghatározható fogalom, de valahol a test és lélek mezsgyéjén őrt áll a test méltósága felett.
  - A szeméremérzet a pszichés fejlődésben megelőzi a nemi érettséget.
2. Mit jelent a szemérmes élet?
  - Különböző kultúrák különféle módon élik át az intimitást, vallási, civilizációs, kulturális helyzetüknek megfelelően, de valamilyen szinten minden emberi lényben és együttélési formában jelen van a szeméremérzet. Az arab nők teljesen elfedett teste, az őserdei bennszülöttek csaknem teljes mezítelensége között nyilván nem a test elfedésének mértéke azonos, hanem hogy a nemséghez való viszonyban mindkettőben találunk valami külön emberi érzékenységet, amely az élet más területein, például a táplálkozásban vagy a pihenésben nem fedezhető fel. A szemérem mindegyik embercsoportban lelki

eredetű adottság, éppoly különbözőek a megnyilvánulásai, mint a szintén lelki készítésre kialakult, mégis kinyilatkoztatás nélküli vallásokban.

- A keresztény kultúra nem csupán a benső készítésekre, hanem elsősorban a kinyilatkoztatásra hagyatkozik. Ezért az erogén zónák elfedése és ezek hangsúlyozásának kerülése válik a szemérem erkölcsi követelményévé.
- Nem magának a látványnak tiltása a fő szempont, hiszen nemeken belül nagyjából mindenki azonos módon néz ki, a fő érv: a bűn, a másikkal való visszaélés, vagy ennek vágya, tehát minden szeméremtelenségben jelen van a lázadás is.

3. Erkölcsi megfontolások

- A szeméremmel kapcsolatos bűnök kiindulópontja: a visszaélés vágya – gondolattal, nézéssel, érintéssel, viselkedéssel egyaránt. Erkölcsi esetek:
- A baráti körödből egy másik nemű társad ápoló egy olyan rendelőben, ahol szükséges vizsgálatot kell végezni rajtad, melyet neki kell előkészítenie. Ehhez le kell vetkőznöd előtte. Kéred-e, hogy adjanak másik ápolót, vagy ilyen esetben nem zavar ez a helyzet?
- Nyáron meglátogatsz egy veled azonos nemű barátodat, aki a nagy melegre való tekintettel ruha nélkül járkal és így fogad, így ül le beszélgetni veled. Többször láttatok már egymást sportolás utáni tisztálkodás, öltözködés kapcsán, ilyenkor teljesen zavartalanul viselkedtek egymás előtt. A szemérem azonban ízlésséggel is együtt jár. Megkérnéd-e most őt, hogy vegyen magára valamit? Ebből az esetből kiindulva bíráljunk el közösen egyéb felhozott példákat azonos neműek közti meztelenség eseteiben helyességük vagy helytelenségük szerint!
- Nem hívő csapatban kirándulsz, nem számítottok fürdésre, de elmentek egy nagyon vonzó, tiszta kis tó mellett, ahol mindkét nembeli társaid levetkőznek, hogy fürödjenek, felszerelés híján ruha nélkül. Gúny tárgya vagy, ha kimaradsz. Csatlakozol-e hozzájuk?
- Strandon megszólít egy festőművész, hogy képzőművészeti iskolát vezet és nagyon fontos lenne éppen a te alkatod aktmodellnek. A tanulók összetétele kiszámíthatatlan, ő viszont tisztességes órabért fizet. Elfogadod-e az ajánlatot, ha igen, milyen elvi megfontolások alapján? Más változatban: baráti körödből szólít meg ellentétes nemű társad, hogy versenymunkára készül, és nagyon alkalmas modell lennél, csak lehet, hogy még egy-két barátnője (barátja) is társulna a rajzhoz. Másként döntesz-e, mint az előző változatban, ha igen, miért?
- Ismeretterjesztő filmben kellene meztelenül szerepelned, vagy művészfilmben eljátszani meztelenséget vagy kifejezetten parázna (nem pornográf!) jelenetet, esetleg aktfotóhoz kellenél alkalmas modellnek, szintén művészi célra. Milyen szempontok szerint fogadnád el ezeket a felkéréseket vagy milyen megfontolásból utasítanád el őket? Az utóbbi esetben jobbnak látnád, ha egyáltalán, senkiről, sem filmen, sem képen nem készülnének ilyen felvételek? Láttál már olyan alkotást, amelyben ezek mégis szépnek, értékesnek bizonyultak, nélkülük szegényebb lenne az emberiség?
- Kérdezz rá egyéb példákra...

4. Erkölcsi alaptételek a visszaélésről:

- Mindig az vétkezik, aki visszaél, vagy aki erre konkrét alkalmat ad (nem annak kell szégyenkeznie, akit meglestek, hanem aki leskelődött, tapintott, erőszakoskodott stb.).
- Önmagunk megmutatása is járhat nemi örömmel, de ez csak a megszentelt házasságban nem bűn. Ugyanakkor minden bűn (egészségügy, művészet stb.), ahol a nemi örömet jelentő mutogatás a cél.
- A szemérmetlen kíváncsiság fajtái: nézés, beszéd, megalázás.
- Természetesen lényeges különbség van az intim (alkalmas személlyel felvilágosításról, egészségről, érzelmekről folyó) és a szemérmetlen (kifejezetten ingerlő, vagy a nemiség méltóságát lejárató) beszélgetés között – ezt is vitassuk meg!

Szexualitás és személyiség

1. **Az emberi személyiség titka** – „Mindannyian az Ő teljességéből részesültünk...” (János evangéliuma 1, 16). Ami bennünk érték, (csak ez az érték) – a Jézus tökéletes emberségéből való részesedésünk.

- Test és lélek sajátos viszonyáról írja Szent Pál a Galatákhoz szóló levelében, az 5. fejezetében: tartó verseiben: „ A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, s így nem azt tesztitek, amit szeretnétek. Vezessen benneteket a lélek, akkor nem vagytok alávetve a törvénynek. A test cselekedetei nyilvánvalók: kicsapongás, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonáság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók” (17-21).
- Ugyanakkor Jézus ezt mondja Márk evangéliumának 7. fejezetében: „Mert belülről, az ember szívéből származik minden gonosz gondolat, erkölcstelenség, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, rosszindulat, csalás, kicsapongás, irigység, káromlás, kevélység, léhaság. Ez a sok rossz mind belülről származik, és tisztátalanná teszi az embert” (21-23).
- Ebből értjük meg, hogy a kettő összhangja a fontos. „Ezüsthíd” című könyvemben írom a cölibátusról, amelyet egészséges férfiembereknek találtak ki:

„aminek megadom magam – ellenséggé válik. Nem voltam képes sem legyőzni, sem a méltóságomat megőrző békét kötni vele. A cölibátus az Istennek való közvetlen elkötelezettség, ami semmi alól nem szabadít fel, ami egészséges vagy természetes. Nem vonatkozik külön papi fogadalom a nemi vágy megtagadására, hiszen ez házasságon kívül magából a kereszténységünkéből ered. Ha megadom neki magam bármilyen formában is – ellenség. Mivel tőlem, lényemtől, személyiségemtől, férfiúságomtól elválaszthatatlan, ezért összezárom magam egy ellenséggel. Akkor sem jobb a helyzet, ha leigázom, elfojtom, eltaposom, nem létezőnek tekintem. Egyetlen megoldás van: békét kell kötnöm vele, mert ahogy a cölibátus ajándéka, úgy vágyaim is természetem szerint, Isten ajándékeként vannak jelen bennem. A

békekötés alapvonása, hogy beismerem: a nemi váagnak értelme van. Nem adhatom meg neki magam, csak úgy élhetünk békében, ha tiszteletben tartatom vele a határait, úgy, hogy egyértelműen a lélek uralkodjék a test felett, és egyetlen területen se vegye át a test, az ösztön a lélek feletti hatalmat. A nemi vágy kizárólag egy tudatos, állandóan éber lelki étellel tartható mederben. Ha valaki biztos akar lenni abban, hogy nem engedi el a gyepelót nemi ösztönei felett, akkor folyamatosan eleven lelki kapcsolatban kell élnie Istennel.” Mindez mindannyiunkra vonatkozik. Tehát néhány alapvonás:

- A nemiség nyitott mind az erény, mind a bűn felé.
- Erényé válik, ha mederben marad, és magától értetődő, hogy a házasságban ez fog kibontakozni, még hozzá annak megfelelően érinti a személyiség egészét, ahogyan erre volt irányítva kezdettől. A házasság előtti tékozlás megrövidíti házasságom boldogságát – semmilyen bűn nem éri meg.
- A bűn szelleme, hogy bizalmamba férkőzik, elhiteti magáról, hogy JÓ. Legalábbis valamire jó, vagy pillanatnyilag orvosol valamit, vagy legalább majd a tapasztalata hasznos lesz. Lehet, de a romboláson szerzett tapasztalat már nem építi vissza rombolás kárait.
- Ugyanattól az Istentől származnak a parancsok és az erkölcsi rend, akitől maga a teremtett természet. A bűnt pártoló „természetesség” egyszerűen kihagyja a számításból a lelket, az ember természetfeletti vonását, a teljes személyiséget hagyja figyelmen kívül.

2. A szerelem forrásai:

A természetes forrás az önmagunk teljes átadására, megosztására vonatkozó vágy, melynek első érzelmi modellje maga a család, amelyre saját vágyainkat is irányítanunk kell. Amit a pillanatnyi élvezetért előre kilopsz a házasságból, azt családotól veszed el, a teljesebb boldogság lehetőségét rövidíted meg vele. A gyerekek izgatottan hallgatják édesanyjuk ígétét, hogy másnap kedvenc süteményüket, mazsolás piskótakalácsot süt nekik. Alig várják a másnap délutánt, de előre megtalálják az éléstárban a mazsolát, és elkezdik csipegetni. Végül előre elfogy a mazsola. Persze nem olyan jó, mintha a kalácsba belesütve ennék, de a csábításnak így sem tudnak ellenállni. Édesanyjuk megérkezik és látva a mazsola eltűnését, megleckézteti őket: megsüti a kalácsot mazsola nélkül. A gyerekek eszegetik, enyhe grimasszal: szárazabb, íztelenebb, mint mazsolával, azt viszont előre megettük. A mazsola sem volt az igazi magában, kalács sem az igazi mazsola nélkül... 2.2. Az igaz szeretet forrása Isten, a test teremtője is Ő. A testileg is beteljesedő, egész embert magába foglaló szeretet a szerelem, ezért a szerelem forrása is Isten. Amelyik szerelmet nem tudjuk rá visszavezetni, az egyszerűen csak érzéki jellegű érzelmi függőség, nem több. A szerelem beteljesedése a megszentelt házasságban történik: egymás szeretetben üdvösségre vezetésével, és ezzel egyenrangú célként az emberi élet továbbadásával úgy, hogy személyiségeknek adjuk tovább, akiknek küldetésük van, ez pedig önmaguk és mások üdvösségre vezetésére vonatkozik. Ebben gyökerezik a szexualitás szent volta. Az obszcén vagy könnyelmű beszéd, vagy gondolkodásmód ezt a szentséget töri le, hogy felszabadítsa magát lelkiismeretben a szexuális önfegyelmétől. 2.3. Az aberráció – szexuális

rendellenesség, mindegy, hogy miben nyilvánul meg, alapjellege, hogy kilép a szexualitás küldetésének medréből és az öncélú öröme vagy örömszerzésre irányul.

Beszéljük meg:

1. Hol kezdődik a szexuális bűn? Bűn-e a flört és miért? Létezik-e szeméremmel kapcsolatos vicc? Miben érzed a mindennapi közbeszédben (az obszcenitáson kívül) a szexuális mentalitás lazítását?
2. Mi az álszemérem, miért romboló és mi van a hátterében?
3. Az elhangzottak alapján mi az aberráció alapfogalma? Melyek lehetnek a megnyilvánulásai?

Szexuális erkölcs és életforma

A nemiséggel kapcsolatos együttélésünk hárompólusú vonzódást hordoz: az első, a szexuális erkölcs, amely a hitünkből fakad, ezért igazodási pont, és nem ezt kell a korra alkalmazni. A második a közszellem, amely ennek ellentmondani látszik, a harmadik pedig saját természetünk, amely átél ugyan testi vágyakat is, de ugyanígy lelkiismereti vonzások is komolyan befolyásolják, és kellő józansággal ezeket érzi igazán döntőnek. Ezek közt a hatások közt a nemiséget egyetlen apró kavics hoz hasonlíthatjuk, amely egy kemény hegyi túra során valahogy bekerült a bakancsunkba. Nem állhatunk meg, hogy kibontsuk a bakancs fűzőjét, levegyük és kirázzuk, mert azzal az egész túrát feltartanánk, úgyhogy együtt kell menetelni vele. Ha a talpunk domborulatai alá kerül, akkor szúr, nyom, kísért, hogy feladjuk az ütemet, félreálljunk, kirázzuk, és ezzel lemaradjunk. Egyetlen megoldás marad: úgy együtt élni vele, hogy lehetőleg a lábujjaink közé, vagy más semleges helyre próbáljuk terelni, ahol nem szúr, nem sért, de erre viszont egyfolytában koncentrálnunk kell. Nos, ez a figyelem, s a belőle fakadó viselkedés a szexuális erkölcs életformája. Nem elég azt mondani, hogy „majd ha jön a kísértés, ellenállok” – erre be kell rendezkedni.

1. A bűn: Tudva és akarva nem engedelmességek Isten akaratának.
  - A nemiség: Isten akarat. Az ebből fakadó engedelmisség: Isten akarat szerint élni vele: a teljes személyiség harmóniájában – összhangban Istennel.
  - Szempontok, melyek erkölcsi megfontolásainkat sugallják:
    - Végső célunk: életünk teljes kibontakozása az örök üdvösségben.
    - Élethivatásunk: erre másokat is segíteni eljutni – a családfői, papi vagy szerzetesi hivatás vállalása révén.
    - Életkörülményeink összetevői: neveltetésünk, környezetünk, egyéni természetünk, a baráti kör vagy más társaság, amelyet választunk,
    - A bennünket érő hatások kialakítása: ízlésünk, igény szintünk, érdeklődésünk – rajtunk múlik. Mit keresünk, azt ami kellemes, vagy azt, ami hasznos és fontos?
    - Az erkölcs Isten akaratának irányába motivál és ellensúlyoz minket mindazzal szemben, ami ezzel ellentétes. Nem elég akarni a jót, tudnunk kell, hogy amit akarunk, az mitől jó és mitől fontos akarnunk!

2. Vétkezni azzal lehet, hogy visszaélek valamivel, amit Isten más céllal teremtett.
- Savonarola (1452-1498) kivégzése előtti börtön-elmélkedéseiben írja: „Mi más a bűn, mint önmagukért szeretni a teremtményeket?”.
  - A szexuális bűnök elkövethetők (később ezekről még részletesebben is szó esik, most csak fussunk át egy előzetes összefoglalást): gondolattal (belső bűnök, titkos, tudatos átélések, melyeket tetteikkel nem merünk megvalósítani, vagy nincs rájuk alkalmunk), szóval (minden lazítás, ízléstelenség, csábítás vagy felbujtás, a nemiség szent voltának lejáratása), cselekedettel (erkölcsi motiváció nélküli, öncélú tettek, nézés, bűnre vezető alkalom elfogadása), mulasztással (az aktívan ébren tartott lelki készenlétnek, elővigyázatosságnak, határok kölcsönös betartásának feladása).
  - Nem az ártatlanság a cél (az fakadhat tehetetlenségből vagy mujaságból is), hanem a nemiséggel való tudatos engedelmisség. Ehhez persze az ártatlanság, vagy a megtérés nagyon fontos eszköz.

3. Közfelfogás és kereszténység

Képzeld el, hogy holnap leszálnak az ufók és elmondják, hogy minden, amiben hittünk, csak illúzió volt. Hogyan alakulna tovább az életed? Ha simán, akkor a hited most sem sokat ér. Ha viszont úgy érzed, hogy ebbe beleroppannál, akkor már most is úgy tűnik – egy lapra teszel fel, amit csak tudsz. Helyes, mert az ufó-krízistől is ez mentene meg. Akkor viszont most se légy felemás keresztény: ezt elfogadom, ezt nem, a megváltás kell, az erkölcsi elvek nem – felfogással. Szokásos példák: az alkalmankénti túlbizalmaskodás, a társamnál való ott-alvás, esetleg vele való összeköltözés, a szentségi házasságban történő válás, a különféle okokra hivatkozó polgári házasság, az élettársi viszony... stb.). Ezekről való tartózkodásodat jobb alapkőként már most letenni az életedben.

Beszéljük meg:

1. Miben térhetnek el egy lány szexuális közeledési szokásai egy fiútól?
2. Mi az, amit ebből elfogadsz és mi az, amit a személlyel együtt utasítasz el, mondván, ha ő ilyen, akkor a közeledése sem kell.
3. Táncos szórakozóhelyen megismerkedsz egy fiúval/lánnyal. Ő kezdeményez, elég egyértelműen közeledik. Mi az a határ, amit még elfogadsz, és mi az, amit nem? Mivel utasítod el? Hogyan kerül szóba, hogy azért nem bonyolódsz túlzásokba, mert hívó vagy? Mi van akkor, ha azt mondja rá, hogy sebjaj, ő is?
4. Mi a különbség egy lazább erkölcsű fiú és lány között?
5. Szeretsz egy lányt/fiút, úgy érzed, őt szánta neked Isten. Egyértelműen vállalni akarod egy életre. Mit teszel, amikor bevallja, hogy van már egy előző, elhamarkodottan megkötött egyházi házassága?

Bűnök és erények a szexualitás terén

Eddig megpróbáltunk egy helyes szemléletet kialakítani a nemiséggel kapcsolatban, elérkezett az ideje, hogy szembenézzünk a konkrét bűnökkel is. A bűn – mindig szembefordulás az érdemszerzés lehetőségével, amely a kegyelem befogadását és ennek érvényre juttatását jelenti egy-egy területen.

1. Az első kísértés:

a menekülő szemlélet, a testiség elhibázott értékelése keresztény szempontból. Egy különös, kijózanító idézetet olvasunk az Apostolok cselekedeteinek 10. fejezetében: *„Péter hat óra tájban fölment a tetőre imádkozni. Közben megéhezett, és enni kívánt. Míg az ételt készítették neki, elragadtatásba esett. Láttá, hogy megnyílik az ég, és onnét valami lepedőféle ereszkedik alá négy csücskénél fogva a földre. Mindenféle négylábú és csúszómászó állat meg égi madár volt benne. „Rajta, Péter, öld le és edd meg!” – szólalt meg egy hang. „Szó se lehet róla, Uram – felelte Péter -, sosem ettem én semmi közönségest vagy tisztátalant.” Másodszor is megszólalt a hang: „Amit az Isten tisztává tett, azt te ne tartsd tisztátalannak.” Ez háromszor megisméltődött, aztán az egész hirtelen fölemelkedett az égbe”* (9-16). Jóllehet, az idézet konkrétan másra, az Ószövetség elavult tisztaság-fogalmára vonatkozik, a lényeg ugyanaz: amit Isten tisztának teremtett, ne tartsd tisztátalannak. Tehát házasság előtt is van érdemszerző értelme a nemiségnek. Ehhez azonban szembe kell nézni azzal, hogy maguk a bűnök mivé formálnak.

2. Konkrét bűnök:

- Bűnös gondolat minden, amit ha megcselekednék, vagy néznék a valóságban, akkor bűn lenne. Súlyos bűn, ha akarattal elmerülök ezekben. Ugyanakkor az erre való kísértésben jelen van az érdemszerzés lehetősége is: a bűnre vezető gondolatokat nem pusztán elűznöm kell, hanem felváltanom valamivel, olyan témával, ami értékes, és a fantáziámat eszerint hasonló mértékben képes felcsigázni. Nem szabad, hogy menekülés-érzetem legyen, mert ez csak az erkölcsi élet keserűségének érzetét kelti bennem!
- Bűnös kíváncsiság – nézés vagy mutogatás terén minden, ami intimitást sért. Nemcsak a vetkőzés, vagy a hiányos öltözet, de maga, a kihívó öltözködés is lehet ösztönző. Érdemmé válik ennek leküzdésére a vizuális kultúráim igényesebbé tétele és egy kifinomultabb viselkedés. Mindenben ugyanaz a motiváció: az élethivatásomnak, a leendő házastársamnak, vagy tisztasági fogadalmam megtartásának tartom fenn magam.
- A beszédről már volt szó, e téren bűn minden, ami rombol, old, vagy az álszemérem leple alatt ugyanazt teszi, amit a gondolati belső bűn. Érdem, ha pl. társaságban érértékesebb témára tudom terelni a szót.
- Cselekedet:
  - Először is a bűnalkalom keresése, hiszen ezzel akaratomat, helytállásom lehetőségét gyengítem. Érdem lehet ennek ellensúlyozása: rendszeres megfontolások, elhatározások során szembenézni a gyengeségeimmel.
  - Az önkielégítés, amely nem más, mint öncélú örömszerzés azon a téren, amit Isten két személynek teremtett, tehát az érzéki örömelek másra, leendő házastársamra kell vonatkoznia. Érdem, ha mozgással, komolyabb szellemi

figyelem-eltereléssel leküzdöm, ha érezve a kísértést, kerülöm még a „környékét” is. Könnyen felismerhető az erre ösztöntő körülmény: helytelen közeledés, lazább együttléti formák, rejtett szexuális gesztusok, melyek konkrét bűnalkalmak. Itt is a komoly megfontoltság helyes hozzáállás, nagyjából ugyanaz a magatartás, mint az alkoholizmusnál: inkább egy pohárral előbb leállni az előtt a mérték előtt, ami árthat, szóval inkább egy arasszal hátrébb megtorpanni az előtt a helyzet előtt, ami megingathat, közben mindez általános emberi tartást, fegyelmezettséget nevelhet ki az emberben.

- Konkrét bűnök: érintés, csók, szexuális játékok, paráznság, fajtalan módozatok, csoportos játék, testi együttlét stb. ... – gyakorlatilag jó, ha abból indulunk ki, hogy az elengedett gyeplő után semmiben sem én vagyok az úr, nem tudom, meddig szakadhatnak át bennem a gátak, úgyhogy a cél: a mederben maradás tudatosítása! Persze fiatalok párkapcsolatában mindig felmerül a kérdés: meddig mehetünk el, ami még nem bűn. A válasz itt is a szándék és a motiváció világában keresendő. Ha egy párkapcsolat öncélú, az önmagánál fogva bűn, mert játszom a másik legmélyebb érzelmeivel. Ha azonban arra vonatkozik, hogy ezáltal élethivatásomat és leendő házastársamat keressem, akkor egyfajta küldetést valósítok meg vele, de ennek megfelelő módon kell alakulnia. A szeretetet, szerelmet kifejező gesztusok: ölelések, csók, erogén zónákat kerülő(!) érintések mindaddig természetesek, amíg nem veszik fel a szexuális előjáték-jelleget. Az egymásról való gondolkodásban, egymás testének látásában a korábbi, szeméremre vonatkozó megállapítások a mérvadók. Erénnyé válik az a helyes lelkiismerettel megélt párkapcsolat, melyben a hangsúlyok eltolódásától óvakodva gyarapodik bennünk a helyes ember- és önismeret, a másik érdemi megismerése, és ezáltal egy tartósabb házastársi kapcsolat előkészítése.
- Mulasztás e téren, ha feladom emberi tartásomat, átengedem magam ösztöneimnek és egy ezzel járó lazultabb szemléletnek. Ebből kiindulva bármi megtörténhet velem. Érdem viszont, hogy míg az erről való lelki elmélkedés, lelkivezetővel vagy éppen a társammal való párbeszéd és az ebben eligazító olvasmányok révén önmagamban a helyes családeszményt építem, mindez lelki életem összes többi területére is kihat.

Beszéljük meg:

1. Ki van olyan bizalmasod, külső fórum, akivel nyugodtan, oldottan, keresztény eligazításra számítva beszélhetsz mindezekről a kérdésekről? Nevet ne említs, de hogy milyen kapcsolatban vagytok (barát, rokon stb.) az érdekes lenne és hogy miért éppen ő.
2. Hogyan képzeled el a lelkivezetést? Csak gyónással, vagy azon kívül is? Mi gátol meg abban, hogy többek közt ezeket a kérdéseket is áttárgyald valamelyik atyával?
3. Fontos-e a pap (ember)típusa ahhoz, hogy beszélni merj vele minderről? Milyen szempontok a mérvadók?

Válaszút előtt - élethivatás

Mi legyek? Mivel tudok érvényesülni? Hogyan tudom kiélvezni az életet, lehetőleg nagyobb megpróbáltatások, veszélyek nélkül, hogy közben belesimulhassak a biztonságot jelentő, megszokott társadalmi sémákba? – Ilyesféle kérdéseket tesznek fel maguknak a nem hívő fiatalok. Mi azonban egészen más gondolkörben faggatjuk a jövőnket: Miért küldött Isten éppen engem, éppen ezekkel a képességekkel és lehetőségekkel a világba? Mi az életem értelme, amivel a világ beteljesedését szolgálhatom, mitől lesz értékes életem, amiért érdemes volt megszületnem? Mit tehetek ezért, mert ennek a tervnek felismerése és az erre adott méltó válasz lesz boldogságom hiteles kulcsa.

1. Az Istentől kapott küldetés feloldja „a sors, a végzet, a véletlen” fogalmainak félelmetes kiszámíthatatlanságát. A világ maga is megfelelő küldetést hordoz: a történelemnek Isten üdvözítő terveibe kell torkollnia, az ember küldetése pedig, hogy saját egyéniségén és lehetőségein keresztül ezt szolgálja. Bármelyiket küldetés-fogalmat összezavarjuk a kettő közül, megdől
  - Isten és a világ,
  - Isten és az ember,
  - az ember és az ember,
  - az ember és a világ,
  - s végül az ember és önmaga közötti harmónia, és ez kihat mindenre.
    - Az emberi küldetés összetevői: a hivatás (szakma, foglalkozás, amit tovább teremtő lelkülettel, elkötelezetten végzek, de bármikor megváltoztathatók) és az élethivatás (az egész életre szóló elkötelezettség: családalapítás, papság, szerzetesség) betöltése. Ezt szolgálja a hivatás is.
    - Teljes lelkem és testem, történelmi és személyi körülményeim ennek vannak alárendelve.
2. Az élethivatás mindenképpen Istennek bemutatott áldozatot jelent – önmagunk feláldozása Krisztusban – vagy a családon keresztül, vagy közvetlenül Istennek, de az emberekért.
  - Közvetlen elkötelezettség: papság, szerzetesség
  - Teljes lemondás mindarról, amit a szerelmi élet jelent, de továbbra is természetes együttélés a nemiséggel (a nemi vágy, szerelemre való fogékonyság, az apaság-anyaság ösztön megmarad) – mindennek az önmegtartoztatás szerint kell kibontakoznia.
  - A lemondás titka: mindez hiányzik, mint minden, ami természetünk része, de valami sokkal nagyobbat kaptam, ami más kibontakozási irányt jelöl meg.
  - Családi élet serdülő kortól elkötelezettséget követel, ez a tiszta készülletben valósul meg. Ugyan miért?
  - Egyetlen valakinek tartom meg magam, és még jó sem vagyok, abban, hogy valójában ki is ő, csak a házasság után lehetek biztos.
  - A házasságig tartó szüzesség veszélyei és megoldási lehetőségek:
    - nem illünk össze szexuálisan (pl. a szokásaink, vágyaink elmennek egymás mellett),

- testileg (pl. sosem láttuk egymást ruhátlanul, így nem tetszünk egymásnak),
- pszichésen (pl. összezárva derül ki, hogy mi elviselhetetlen a másikban),
- életstílusban (sosem éltünk együtt úgy, hogy egymás szokásaival tisztában lettünk volna) stb.

Mindezekkel, a tiszta készület vállalása során felmerülő kérdésekkel feltétlenül számolni kell, kezelésükre háromféle „recept” elengedhetetlen:

- Olyan közös készület a házasságra, amelynek során legelsősorban emberileg fogadjuk el egymást, ez éretté tesz egy kapcsolatot arra, hogy minden egyéb krízissel feladás nélkül nézzen szembe.
- A jegyesség során minden lehetséges veszélyforrás kerüljön szóba, ezek megfontolt áttárgyalását nem helyettesíti az egymással való kísérletezés.
- A házasság a fentieknek megfelelően ne egy ösztönszerű „egymásra szabadultsággal” kezdődjön, hanem egy tudatos, óvatos, tapintatos összecsiszolódással.
- A **magányos** élet nem külön hivatás, de lehet a gondviselés sajátos eszköze, ismét másokért. „Így maradtam – vallják, akik nem találtak házastársat maguknak, vagy olyan körülményeik voltak, amelyek nem engedték, hogy házasságra gondoljanak. Pszichés vagy testi képtelenség is akadályozhatja mind a házasságot, mind a lelki hivatást, ilyenkor természetesen tisztaságban kell tudni kibontakoztatni az elkötelezett szeretetszolgálatot. Az elhagyott, vagy özvegyen élő ember Jézus getszemáni magányát éli át, ebben valósítja meg az engesztelő hivatást.
- A szingli életforma önkényes és önző, mindenfajta hivatás nélküli, tudatos magány-keresés az egyéni kényelem vagy az érvényesülés érdekében.

3. Élethivatásunk keresése

Amíg mindkét irányban lekötetlen vagy, addig minkét irányban nyitva áll Isten veled kapcsolatos akarata. Két szempont az élethivatás keresésére:

- Nem emberi logika alapján, hanem az Istennel fenntartott eleven kapcsolattal azt kérdezzem meg magamtól: mit vár Ő tőlem, és ne azt, hogy én mit várok az élettől és ehhez milyen segítségre számítok Tőle.
- Minden élethivatást át kell élnem bensőleg, gondolatban, ne legyenek számomra eleve kizárt lehetőségek!

Beszéljük meg:

1. Van-e követendő családmódelled (személyek említése nélkül) mit emelnél ki belőle, ami meghatározó, amit követnél?
2. Van-e papi vagy szerzetesi módelled, mit teszel, hogy ezt az alternatívát is megismerd, hol, hogyan van erre lehetőség?
3. Mi segít a különféle liturgikus időszakokban az Isten-kapcsolat elmélyítésében?

Ádvent - Új esély - TTT

- több telik tőled, ízlés, életstílus, kapcsolataid terén - adj új esélyt az életednek! Érdekes összefüggés, de ha az Ádvent az Ószövetség várakozó érzületét eleveníti meg, akkor megértéséhez Jézus elítéléséből és kereszthalálából kell kiindulnunk, mellyel az addig önmagát választottként számon tartó nép - legsúlyosabb esélyét játszotta el. Ennek a végzetes lépésnek gyökerei már a várakozás időszakában, a szövetségsszegésekkel, hűtlenségekkel és az ezek kapcsán kialakuló hamis Messiás-képpel talajt fogtak. Újra kéne kezdeni a várakozást, a hűségesebb szövetségért, a hitelesebb Megváltó-képért. Erre nyújt lehetőséget az egyháznak és egész életünknek, Isten-kapcsolatunknak minden egyes Ádvent.

1. Milyen esélyt ad a kereszténység? Ez az egyetlen kérdés újabb kérdések sorát veti fel:
  - A hit erkölcsi gátakat épít fel földi életünkben az üdvösségért, de addig el is kell jutni, milyen földi élet kerekedik ebből?
  - Mi is maga a földi élet? Hiszen jó néhány nem várt fejleménnyel kell szembenéznünk, melyek súlyosan megpróbálnak minket, de hol találjuk mindehhez a megerősítés forrásait?
  - Az elvek nélküli „egyensúly” pusztán szerencse, embertípus, környezet kérdése, vagy effélék kérdése, törekeny állapot.
  - A Krisztushoz tartozás viszont azt jelenti, hogy tudhatom mindennek az értelmét, akkor is, ha az egyes események okát nem látom át teljesen, és eszerint az átfogó képlet szerint próbálom elviselni az életet és helytállni benne.
2. Miben különbözik a hívő fiatal a nem hívőtől?
  - A nem hívő tömegember extrém (igazi tartalom híján rendkívüliségek pótcselekvésében éli ki magát), önhitt (olykor egészen az önistenítésig), sajátosan manipulált (a divattal és a közvélemény elfogadásával úgy gondolja ugyan, hogy modern és józan, de sodródik egy központi irányítás erővonalai szerint).
  - Az igazi egyéniség: valódi önmagam megtalálása Krisztusban. Erre egyedül Ő, és a vele való személyes kapcsolat ad erre esélyt. "Mindannyian az Ő teljességéből merítettünk, kegyelmet, kegyelemre halmozva" - olvassuk János evangéliumának első fejezetében.
  - Saját törekvésem: önneveléssel elérni Őt - közelíteni a végtelent: TTT
  - Több - Telik - Tőled! Mindig több és több, úgy tudod kiaknázni igazán életed lehetőségeit, ha hitedben, önnevelésedben, tehetséged kiaknázásában egész Ádventben napról-napra valamilyen nemes törekvéssel túllépsz addigi kereteiden. Milyen területeken próbálkozzunk?

3. Ízlés: nem élhetünk a saját felszínünkön

- Mindaz, ami pusztán az ösztönöket célozza meg, eltávolít minket önmagunktól – a szórakoztatás még nem kultúra.
- A nyelvet is tanulni kell, az igazi szellemi, lelki értékben is fáradtságosan kell elmélyedni.
- A tömegstílusba könnyű kényelmesen belesodródni, de ezzel elveszítjük önmagunkat.

4. A krisztusi életstílus: a tudatosan épített, teljesebb emberség

- Inkább engedelmessé válni Istennek, mint az embereknek, akkor is ha senki nem akar rám kényszeríteni semmit, csak a vízcsapból is folytatott divattal erőteljes ösztönzéseket kapok.
- A táalentumok, az Istentől kapott képességek, ezeknek erőfeszítéssel történő kibontakoztatásán keresztül tehetek szert helyesebb önismeretre.
- Hol van tehát a befolyásolhatóság és önállóság határa? Megtalálási szempontok:
- Azt választom-e szabadidős elfoglaltságnak, ami pillanatnyilag kellemes vagy azt, amiről felismertem, hogy fontos, bár erőfeszítés kell hozzá?
- Az így kialakított értékrend alapján én próbálok-e hatni környezetem ízlésére, stílusára, vagy átadom magam az ő sodrásának?

5. Kapcsolatok építése

- Egy-egy barátság, szerelem, haverság mérlegelésénél kérdezzem meg magamtól: engem ez többé tesz vagy kevesebbé tesz? Mit segít elő: rombolok vagy erősítek, rombolódom, vagy erősödöm benne?
- Keresem-e azoknak a közelségét is, akik számomra fontosak és nem kellemesek, akikért valamiben felelősnek érzem magam és akinek fontos lehetek? A közösségi megbeszélésen találjunk ezekre példákat!
- Elsődleges körömmé teszem-e azokkal való kapcsolatomat, akikkel az életstílusom igényessége szerint jól érzem magam?

6. Tehát, összefoglalva: több telik tőled! Miben tudod ezekben a hetekben felülmúlni önmagad?

Beszéljük meg:

1. Beszélj szabadon néhány igazi szellemi kalandról...
2. Hogyan építed tudatosan a kapcsolataidat? Mi rontja el mostanában a fiatalok emberi és párkapcsolatait, mi tart össze egy igazán jó barátságot?
3. Hogyan építed a kapcsolataidat a többi generációval?

A megtestesült Isten követése

Mit jelent a profán, konkrét tartalom nélküli megfogalmazás, hogy a karácsony a szeretet ünnepe? Nekünk, keresztényeknek nagyon találó: úgy szeretett minket, embereket Isten, hogy emberré lett, ezzel emberi természetben megmutatta az istenszeretet lehetséges távlatait, hogy ezután az embert is, a többieket és önmagunkat is az Ő szemlélete szerint szeressük.

1. Kinek tartanak engem az emberek? – kérdezi Jézus tanítványaitól közvetlen az előtt, mielőtt Pétert az egyház tévedhetetlen alapjává teszi.
  - Az arianizmus 4. századi eretnekség, amely szerint Jézus csak ember, igaz, a legkiválóbb, de nem volt isteni természete.
  - A nesztorianizmus az 5. századi, félreértett tanításként tagadja Jézus személyi egységét.
  - A monofizitizmus 5. század végi tévtanítás, amely szerint Jézus emberi természete fel oldódott az isteni természetben, ezzel egy természetté vált: Ő csak Isten (a tévedés itt is a túlzó hitvédelmi fogalmazásból eredt).
  - Az efféle hitbéli tévedéseket követők attól a felelősségtől szabadítanak meg a keresztényeket, amely hangsúlyozza, hogy az ember rendeltetése, hogy az isteni életet befogadja.
2. Hát ti kinek tartotok engem? – kérdezi Jézus, miután végighallgatta saját korának tévedéseit.
  - Az én Krisztusom: az Egyház hiteles és teljes Krisztusa. Akit szeretek, azt ismernem is kell, szenvedélyesen érdeklődve a róla szóló teljes igazság iránt.
  - Krisztus jelenléte az életemben azt jelenti, hogy meghívást kaptam a Szentháromság életébe, az egyetlen tökéletes szeretet-életbe.
  - Az Istenemberbe vetett tiszta hit pedig visszahat saját emberi méltóságomra is, így kell számon tartanom önmagam, erre épülnek fel tetteim, érzésvilágom.
3. Történelmi körülmények és összefüggések
  - Jézus az Ószövetségi ígéretek beteljesítője, megtestesülésével, életével, tanításával a kinyilatkoztatást teszi teljessé.
  - Vállalja az egy nemzethez tartozást, de egyetemessé teszi az Isten és ember közötti örök szövetséget.
  - Sajátos körülmények: megszállt területre születik, melyen egyszerre van jelen a birodalmi kozmopolitizmus és a zsidó nacionalizmus, ami vallási köntösben jelenik meg. Egyszerre él népében az elnyomottság-érzet és a faji, vallási kirekesztés a szamaritánusokkal és a pogányokkal szemben.
  - Jézus egy minden korra vonatkozó életeszményt ad: nem az osztályharcos kereszténységet, hanem magával a bűnnel felvett küzdelem követelményét.
  - Az egyházban fordított társadalmi képletet állít fel: „Aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a szolgátok, s aki első akar lenni, legyen acselédetek „(Máté evangéliuma 20, 26-27).

4. Az Egyházhoz tartozás: a hit engedelmességén keresztül
- Tehát: a teljes Krisztust vallom, nemcsak elfogadom, de érdekel is, eszerint alakul Vele személyes viszonyom.
  - A karácsonyi pillanat átélése: ÉRTEM JÖTT, tehát nem általában az emberiségért, hanem értem, az emberért. Ha egy természeti világkatasztrófa után egyedül éltem volna a földön, akkor is eljött volna értem, hogy megváltson. Ez nem statisztikai kérdés, ez a személyes isteni szeretet műve.
  - Az erre adott személyes válaszom, a szívből megfogalmazott ima az Ő jászolánál: érted élek, és Benned másokért.

Beszéljük meg:

1. Mikor, mitől érezted meg először Jézus személyes jelenlétét, személyre szóló érintését saját Karácsonyodban?
2. Hol látod leginkább lejáratva az emberi méltóságot?
3. Adjunk ötleteket egymásnak a hitetlen barátaink felé tett karácsonyi gesztusokra!
4. Van-e visszatérő, Karácsonnyal kapcsolatos prédikáció-émléked, vers, zene, történet?

A tulajdon tisztelete

– Minden Istentől van az üdvösségemért A Teremtés könyvének 1. fejezetében olvassuk: „Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinek és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket, Isten szólt hozzájuk: 'Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá. Uralkodjatok a tenger halai, az ég madarai és minden állat fölött, amely a földön mozog.' Azután ezt mondta Isten: „Nézzétek, nektek adok minden növényt az egész földön, amely magot terem, és minden fát, amely magot rejtő gyümölcsöt érlel, hogy táplálékotok legyen. A mező vadjainak, az ég madarainak s mindennek, ami a földön mozog és lélegzik, minden zöld növényt táplálékul adok.’ Úgy is történt. Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott” (27-31).

1. A tulajdon a bűnbeesés előtt
  - „Nektek adok mindent”... A korlátlan bőség nemcsak annak köszönhető, hogy csak egy-két ember van, hanem hogy teljesen hozzáférnek Isten végtelen gazdagságához, az a bőség nem árt nekik, mert még nincs bennük rosszra való hajlam, nincs szükség „enyém-tiédre”, mert a közös öröm a cél, nincs önzés, a javak különbözősége szerinti kiszolgáltatottság vagy visszaélés a másikkal szemben.
  - A teremtményekben az emberiség közös, továbbteremtő küldetése jelenti az élet értelmét, mert ezzel válaszolunk Isten szeretet-ajándékára.

2. Mit eredményez a bűnbeesés?

- A bűn által megsérült lelkű emberek között kialakult új alaphelyzetet nagyon jól szemlélteti a szemérem megjelenése, amikor fügefalevél-kötényekkel takarják el addig fedetlen testüket, mert mindez a bizalmatlanság, a másikkal szembeni kiszolgáltatottság érzésének jele.
- Az ember Istent kívüli, új biztonság-érzetet keres, ezt szolgálja a saját titkok, a szemérem, a magán és intim szféra, a szellemi birtoklás, az anyagi birtoklás, a tekintélybirtoklás, a társas birtoklás, és maga az identitás is.
- A birtoklás tehát olyasvalami, mint a szemérem, a bűnbeesés óta nem lehet nélküle élni. Birtoklás nélküli életforma esetleg zárt, konkrét szabályok szerinti összetartó közösségben képzelhető el, amilyen pl. a szerzetesség.

3. Mi most, a földi próbatételben a tulajdon értelme, mire vonatkozzék?

- Önmagam birtoklása, ami nem más, mint uralom önmagam felett az üdvösség céljai szerint (egyszerűbben: önuralom). Isten „tulajdona” vagyok, a tőle független önrendelkezéssel a sötétség hatalmának adom át magam.
- Szellemi javak birtoklása, amely csak az anyagi szempontokból érthető meg:
- Az anyagi javak szükségesek az emberhez méltó élethez, de nem gyűjtöm, tartogatom, fogyasztom azt, ami káromra szolgál, ami rongálja az egészségemet, visszataszítóvá tesz, gátol a fejlődésben. Szellemileg éppígy, csak az a tudás vagy alkotói eredmény válik saját magam és az emberiség javára, amely az üdvösségkereső életet szolgálja. Az öncélúság olyan jelenség, mint amikor kövekkel megrakott hátizsákot cipelek. Ez hasznos lehet, mert erősödhetek tőle, de amikor rohannom kéne, hogy életet mentsek, akkor meg kell szabadulnom tőle, mert a magam edzésénél sokkal fontosabb szerepem adódott.
- A pénz szerepe az életben, hogy a szellemi és anyagi javak szabadabban, kötetlenebb lehetőségekkel szerezhessem meg. Ez a szélesebb látókörben feltáruló választék azonban nyilván veszélyes is, mert helytelen döntések és következményeik egész sorát is elénk tárják.
- Melyek tehát az igazságosság feltételei a tulajdon terén? Az az enyém, amiért becsületesen megküzdöttem, amit ajándékba kaptam, vagy tisztességes szerencsével jutottam hozzá.
- A tulajdon tehát az üdvösségkeresés eszköze: anyagi és szellemi javaim célja, hogy lelki fejlődésemet szolgálja, féken tartsa az önkénytől való kiszolgáltatottságomat, és jótékonyan enyhítem vele mások kiszolgáltatottságát is.

4. Konkrét bűnök a tulajdon ellen

- A lopás a fent említett becsületes tulajdonszerzésen kívül minden, ami méltánytalanul, tisztességtelenül került a birtokomba, különösen, ha másokat megkárosítottam vele. A szellemi javak haszonszerző eltulajdonítása a plágium.
- A csalás másoknak anyagi, erkölcsi, érzelmi vagy szellemi kárt okozó félrevezetése.
- A zsarolás mások bajával való önkényes, haszonszerző visszaélés.

- A rongálás vagy garázdaság önmagam vagy mások felelőtlen megkárosítása úgy, hogy ebből senkinek sem származik haszna, csak lázadón szembefordultam az ember továbbteremtő hivatásával.
- A pazarlás az üdvösségemre kapott anyagi, szellemi erkölcsi javak, a tehetség és az idő önkényes eltékozlása azzal az illúzióval, hogy mindezek felett Istentől függetlenül rendelkezem.
- Mások megrövidítéséért csak úgy nyerhetek bűnbocsánatot, hogy vissza is juttatok mindent, amivel kárt okoztam.

Beszéljük meg:

1. Miben mutatkozik meg az emberek hamis biztonságkeresése a szellemi életben?
2. Hol kezdődik a szegénység, miben nyilvánul meg, a magad korában hogyan tudsz enyhíteni rajta?
3. A munkahelyeden közel kerülsz egy céges maffiához. A benne résztvevők ténykedése összefügg szakmáddal, tevékenységeddel, de a lelkiismereted elutasítja. Hogyan tudod magad távol tartani mindettől?

A becsület

János evangéliumának 14. fejezetében Jézus apostolaitól búcsúzik: *„Hisz ismeritek oda az utat, ahová megyek. Erre Tamás azt mondta: Uram, nem tudjuk, hova mégy, hát hogy ismerhetnék az utat? Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet – válaszolta Jézus. Senki sem juthat el az Atyához, csak általam”* (4-6). A 18. fejezetben pedig Pilátussal hangzik el a tömör, de tanulságos párbeszéd: *„Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra. Pilátus ezt mondta: Mi az igazság?”* (36-38).

1. A keresztény ember igazságfogalma
  - Az Igazság – maga Jézus Krisztus, aki egyházának az Igazság Lelkét küldte el, hogy a saját életében megerősítsen bennünket. Ő maga fogalmazza meg az elavult hagyományoktól mentes, új, alapvetően az igaz életből fakadó gyakorlatot Máté evangéliumának 5. fejezetében: *„Hallottátok ezt a régieknek szóló parancsot is: Ne esküdjél hamisan, hanem tartsd meg az Úrnak tett esküdet. Én pedig azt mondom nektek: Egyáltalán ne esküdjétek, sem az égre, mert az Isten trónja, sem a földre, mert az lába zsámolya, sem Jeruzsálemre, mert az a nagy Király városa. Még saját fejedre se esküdjél, mert egyetlen hajszáladat sem tudod fehérré vagy feketévé tenni. Így beszéljétek inkább: az igen igen, a nem nem. Ami ezen felül van, a gonosztól való”* (33-37).
  - Az igazság fogalma egy piramishoz hasonlít. A csúcsköve határozza meg az összes alatta elhelyezkedő, belőle érvényt szerző részigazságot. Ez a csúcskö, a mindenséget és valóságot meghatározó, minden részigazságnak érvényt adó alapigazság, hogy Isten a mi Atyánk, aki Fiában, Jézusban nyilatkoztatta ki, hogy szeret hazavár bennünket. Ezt kaptuk meg Jézus Krisztustól a kinyilatkoztatás összefoglalásaként, mint alapvető igazságot. Minden más

igazságnak tehát ebből kell kiindulnia. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen” (János evangéliuma 3,16).

- A tények csak mozaikkockák, úgy variálható velük a valóság feltárása, hogy az igazsággal tökéletesen szembeállhat, ezért van szükségünk a kinyilatkoztatott alapigazságra.

2. Az igazság képviselése

- Az alapigazság tehát, hogy Isten a szeretet, tehát a mi igazságunk alapja is a szeretet.
- A szeretet nem egyszerű érzelem, hanem az Isten szeretetének megvalósítására vonatkozó készség. Az igazság képviselésének első vonása: a személy, a krisztusi ember igaz-volta.
- Nem fér össze az egyéniséggel az igaztalanság (hazugság, csalás, képmutatás, félrevezetés, a magam igazának – valósággal ellentétes erőszakolása), mert benső világom Isten objektivitására épül.
- A rágalmazás is az igaztalanság bűne, egyszerre lopás és hazugság. Valakire valami bűnt fogok rá, ezzel megsértem, ellopom a becsületét. Olyan mértékű bűn, amilyen mértékű bűnt az illetőre ráfogok, vagy amilyen nagyságú kárt okozok neki, akár jelentéktelen hazugsággal is. Ahogy az ellopott javakat vissza kell szolgáltatni a bűnbocsánathoz, ugyanígy az ellopott becsületet is, vagyis vissza kell vonni azok előtt, akik előtt elhangzott. Ennek a bűnnek akkor is részese vagyok, ha gyanútlanul ugyan, de ellenőrizetlenül továbbadok egy rágalmat.
- Az őszinteség erény, amely az igazság helyes, mértékletes, tapintatos és diszkrét képviselése a szeretet-kapcsolatokban (nem őszinteség az indiszkréción és a másoknak terhes őszinteségi roham).
- A korrektség a méltányos igazságosság megtartása akkor is, ha ez nem az én érdekeimet szolgálja, hiszen hosszú távon mindenkinek hasznos.

Beszélgük meg:

1. Mi a hazugság? El tudod-e képzelni olyan formáját, amellyel nem vétkezel az igazság ellen?
2. El tudsz-e képzelni olyan igazmondást, amellyel vétkezel a szeretet ellen?
3. Csalás-e az adócsalás, a kereskedelmi őszintétlenség, önmagunk jellem vagy képességbeli hiányosságainak letagadása egy állásinterjú során?
4. Az élet mely területein várja el tőlünk Jézus az őszinteséget?

Házasság, eskü, hűség

A Teremtés könyvének kezdetén arról olvasunk, hogy az ember nem talál magának segítőtársat, akivel megoszthatná az Isten benső életéből (a Szentháromságtól) neki ajándékozott szeretet-örömet, ezért teremti Isten belőle és mellé a másik embert, az asszonyt. Az Újszövetségben Jézus teszi kizárólagossá a párkapcsolatot a házasság szentségi rangra emelésével, erről lemondani csak az Isten Országának közvetlen szolgálataért szabad, tehát a szingli-élet természetellenes.

1. A házasság szentsége az **Egyházjog** megfogalmazása szerint:
  - Egy férfi és egy nő,
  - mindhalálig tartó életszövetsége, kettős céllal:
    - egymás szeretetben üdvösségre segítése (tehát nem öncélú szerelem),
    - és az emberi élet továbbadása (mégpedig felelősen, sajátos küldetéssel rendelkező személyiségeknek).
2. A hűség erénye nem rögeszme, mindenképpen a hiteles szeretetből fakad
  - A házasság előtti megfontoltság és az ebből eredő szabad döntés csak a másik megismeréséből eredhet, ennek alapja az viszont az önismeret (ahogy a nemiség erkölcsével kapcsolatban ezt már kifejtettük).
  - Semmi jóslás sincs abban, ha felmérjük, kivel tudnánk boldogan, küldetés-szerűen leélni az életünket. Praktikus tanács: húsz évesen ötvenéves korunkra gondoljunk! Mit tudunk majd akkor kezdeni egymással? **Értelmiségi** házások közt a férfinek is, a nőnek is **inkább a férfi** a mérvadó (ő ötvenévesen még fiatal, be fogja-e tölteni testi-lelki, szellemi igényeit a húszévesen még vonzó, középkorúan pedig biztonságot jelentő asszony, aki esetleg már kevésbé gondolkodó, summázó, érdekes típus?). **Egyszerűbb** intellektuális szinten viszont **a nő a mérce**, aki középkorúan még igényes lesz viselkedésben, higiéniában, a család békés egybetartásában, kulturáltabb légkörében, míg a férfinek erre esetleg már kevesebb igénye adódik, jobban elhagyja magát. Erről természetesen közösségben bővebben el lehet beszélgetni, vitatkozni.
  - A hűség megszegése a fásultsággal kezdődik. A lelki életben nincsenek automatizmusok, mondván, „úgyis szeretem a házastársamat, mit kéne ezért külön is tennem?”. Mit is?
    - Naponként úgy kelek fel, hogy **jobban akarom őt szeretni**, mint az előző nap, több fantáziát, műveltséget, emberi, érzelmi mélységet akarok észre venni és megcsodálni benne.
    - Ugyanakkor hátha ő is így gondolkodik rólam, és ő is naponta jobban akar szeretni a fenti szempontok alapján, hát törekedjek rá, hogy mindezekben én magam is állandóan **szerehetőbb legyek**.
3. Az eskü: Isten az életünkben
  - Jézus mondja: „*Ne esküdjete...legyen az igen – igen, a nem – nem!*” (Máté evangéliuma 5,34-37). Az eskü Isten bizonyosságul hívása, olyan esetekben, amikor hisszük, hogy a Tőle kapott küldetésre vállalkozunk életfordulóinkon – tehát Jézus nem magát az esküt vagy fogadalmat, hanem Isten nevének

jelentéktelen bizonyosságul hívását tiltja, amely helyettesíteni akarja az alapvető igazmondást.

- Az eskü bennünket, magunkat határoz meg, ha megszegjük, elsősorban bennünk okoz törést, jellegtelen emberré válunk.
- Ennek megfelelően: Konfliktusok és válságok feloldásánál súlyos kínlódást okoz egy polgári házasságban (amely együttélési formát egyébként nem is tartjuk hitelesnek), annak felvetése, hogy mi is legyen velünk? Váljunk, vagy még együtt maradjunk? Az egyházi házasságban élők felmentést élveznek ez alól a kínos töprengés alól, hiszen számukra egyetlen kérdés adódhat: „Hogy hozzuk helyre?”.
- Most, kora ifjúságotól építsd magadban a hűség erényét, apró önfegyelmzéseken, alkalmazkodásokon, komoly elmélkedéseken keresztül és a testi tisztaság tudatos őrzésével.
- A tisztaság a mentalitással kezdődik. Jézus többször mondja: „Mondatott a régieknek..., én pedig mondom nektek...”. Ma ezt üzeni az egyház: „Mondják a többiek..., Jézus pedig mondja nekünk”.

4. Ki az a harmadik?

- A parancsolat: „Felebarátod házastársát ne kívánd!” – a házasságon kívülállóra vonatkozik. Ő egyszerre szeret és gyűlöl: szenvedélyesen ragaszkodik valakihez, akinek élete háttérében tönkreteszi a rábízottakat. Ezért ragaszkodása sem nevezhető szeretetnek. Leplezetten gyűlöli azt is, akit magának akar megszerezni, mert megtöri benne az esküt, ami tehát magát az embert határozza meg.
- Sosem legyek én a harmadik! Akkor sem, ha az elkötelezett személy csábít! Szenvédélyesen esetleg, de hitelesen sosem fogom tudni őt szeretni.

Beszéljük meg: (kerüljük a megértés, alkalmazkodás, figyelmesség stb. puffogást, konkrét fogalmakról, jelenségekről beszéljünk!)

1. Saját családotokon kívül mondj olyan házasságokat, amelyek példaadók számodra, gondolkodtál-e már rajta, hogy mi a titkuk?
2. Említsünk konkrét példákat (persze név nélkül) tönkrement házasságokra! Mit láttál ezekben szembe tűnően elrontva?
3. Melyek a párválasztási szempontjaid?

Irigység, ellenségkép

Megint az anyagi, szellemi, lelki javokról van szó, melyeket beteljesedésünk, üdvösségünk érdekében kaptunk. Amit mástól elkívánunk, azt az üdvösséghez vezető útjából kívánjuk el, és minden bizonnyal ebből a szempontból nekünk is terhet, azaz akadályt jelentene.

1. Ami másoké...

- Minden, ami van, a próbatétel része, legfőbb javunk az üdvösség. Lehet, hogy aki tárgyilag sokat birtokol, kevesebbet él.
- Legfőbb javunk **az élet helyesebb, teljesebb birtoklása**, nem az anyagi bőség.
- A forradalmár azt mondja: „Vedd el, ami a gazdagabbé és tedd magadévá!”, de ezzel nemcsak a vagyoned lesz vastagabb, ellenséged is több lesz! Ezért Keresztelő Szent János inkább a gazdagabbhoz szól: „Oszd meg amid van a nélkülözővel!”.
- Az irigység szeretetlenség, ezért bűn: meggyűlölni valakit azért, amije van, ami akár az ő saját üdvösségének eszköze, akár éppen akadályja és akkor minden bizonnyal nekem is az lenne. Mi ebben az ésszerű?

2. Ellenségkép

- Az ellenség a létem korlátozása. Annyival szűkösebb számomra a világ, amennyivel több ellenségem van, mert ő és övéi (ember és birtok) tiltott zóna a számomra.
- A földi javakért való ellenségeskedés:
  - vagy ostobaság, mert mindketten többet veszítünk vele egymásban
  - vagy az anyagi javakon való civódás által többet ismerünk meg egymásból és többet is árulunk el magunkból, gyengeségeinkből.

3. Gazdagság- szegénység

- Teljesen viszonylagos, az üdvösség formálódik az anyagi javak által, DE
- szolgálnunk kell az emberi méltósághoz illő megélhetést,
- az igazságosságot anyagi javak terén is,
- az áldozat szellemét (jótékonykodás, az egyház, a kultúra, a karitatív célok fenntartására).
- Az anyagi gazdagság értelme a lelki-szellemi javak előmozdítása.

4. Ki a felebarátom?

- A barátság személyes kiválasztás, a **felebarát a lehetséges** barátság, aki előtt nem zárkózom be lelkileg, akkor sem, ha ismeretlen.
- A felebaráton mérem le, hogy megvan-e bennem a szeretet készsége.
- Megfelelő emberismerettel és élettapasztalattal fordulok mindenki felé, nem kell naivnak lennem és ezzel teret engednem az ő velem való visszaélésének, de megelőlegezem az iránta való bizalmat jóindulattal, józan megítélésem szerint.
- Az empátia: önmagunk beleélése a másik helyzetébe, kísértéseibe, körülményeibe, amely erénnyé válhat és egy teljesebb látásmódot ad, mondván: „én is lehetnék a helyzetben...”.

- **Szalézi Szent Ferenc imája**

Ha minden angyal, a világ minden lángelméje tanulmányozta volna, mi válik hasznodra ebben vagy abban a helyzetben, miféle szenvedés, kísértés vagy fájdalmas veszteség, nem találhattak volna hozzád illőbbet, mint azt, ami ért. Isten örök Gondviselése Kezdetől fogva kigondolta, hogy ezt a keresztet saját Szívéből értékes ajándékként neked adja. Mielőtt elküldötte volna, mindentudó szemével megszemlélte, isteni értelmével átgondolta, bölcs igazságosságával megvizsgálta, szerető irgalmával átmelegítette. Mind a két kezével megmérte, hogy egy milliméterrel se legyen nagyobb, egy milligrammal se nehezebb a kelleténél. Azután megáldotta szent nevével, fölkente kegyelmével, beléje lehelte vigaszát, és még egyszer rád és bátorságodra pillantott. Így most egyenesen az égből jön feléd, mint Istennek hívása, s könyörülő szeretetének ajándéka, hogy egészen önmagaddá légy, és Istenben megtaláld beteljesülésedet.

Beszéljük meg:

1. Ha holnap egy eddig belőled tipikusan hiányzó képességgel ébredhetnél, mit választanál? Mit gondolsz, miért nincs meg mindez benned?
2. Mi az anyagi gazdagságnak az a foka, amitől már erősen féltened az üdvösségedet?
3. Mit kaptál, amiről úgy érzed, hogy a szeretet megosztására kaptad (pénz, képesség, körülmények...)?

Élet Krisztusban, élet az egyházban

Mit kínál fel Krisztus? Mit kérek belőle? Mit méltó kérnem? Az élet mely területére terjed ki az Evangélium? Vannak-e vakfoltok?

1. Jézus Krisztus teljes emberi élete
  - A krisztusi élet formálása terén nem az a kérdés, hogy Jézus megtartotta-e a közlekedési szabályokat, nézett-e tévét és hogyan szelektált a műsorok között, hanem hogy milyen lelkülettel élt, korának összes életlehetőségét lefedve, és ezt hogyan hozzuk át a saját korunkba, egyéni körülményeink közé.
  - Őbenne két természet volt – az emberi akarathoz kellett meghódolnia az isteni akarat előtt. Bennünk jelen van a hit: az emberi értelemnek, aztán akarathoz kell befogadnia a kinyilatkoztatásban Isten akaratát.
  - Ha a titok mélyére akarunk hatolni, megkérdezzük, mi volt Jézus igazi lételeme? Válaszként János evangéliumának 4. fejezetében ezt olvassuk: „Közben a tanítványok kérték: Mester, egyél! De ő azt felelte: Van eledelem, csak nem tudtok róla. A tanítványok erre tanakodni kezdtek egymás közt: Csak nem hozott neki valaki enni? Jézus erre megmagyarázta: Az én eledelem, hogy annak akaratát teljesítsem, aki küldött, s elvégezzem, amit rám bízott” (31-34). Nem egy parancsrendszer a döntő, hanem az isteni akaratot keresztül Isten megközelítése, az istengyermeki, krisztusi élet.

2. A krisztusi élet az egyházban realizálható

- Jézus tudatosítja bennünk saját életét, ezért ezt tanításának hiteles értelmezésén keresztül tehetjük magunkévá.
- A tanítás hiteles életre váltásán keresztül engedjük be Jézus gondolkodásmódját, életstílusát, érzületét, áldozatkészségét saját gondolatainkba, tetteinkbe.
- Az életre váláshoz kapott erő segítségével, amely számunkra az általa rendelt szentségekben elérhető.
- Ahhoz, hogy az így kialakított életforma valóban üdvösségre vezet-e, szükség van az Egyház hitelesítésére. Akár a szerzetesi, akár bármely más közösségi vagy egyéni kezdeményezésről fontos tudnunk, hogy Isten elfogadja-e ezt az életáldozatot, elvezet-e ez a megszentelődésre. Ha kötött életszabály szerint, közösségben élem meg, akkor a legbiztosabb az egyházi jóváhagyás, ha egyénileg, akkor a gyóntató lelkivezetése.

3. A Krisztusi élet jegyei

- Ami az odaadó keresztény léttől sokakat visszariaszt, az a kicsinyes, torzító kérdés: Miről kell lemondanom? Az igazi kérdés azonban: Mit nyerek vele, mi az igazi tartalma? A Krisztusi élet az a boldog haladás a kiteljesedés felé, amely bevon Isten világába.
- A kinyilatkoztatásnak elsőséget kell adnom az életemben! Nem élhetek úgy, mint aki biztosítást kötött Istennél, amit melleleg néha el-elfelejt befizetni, de azért vissza-visszalopkodik a hitetlen világ álörömeit az életébe, pl. kapcsolatai, ízlésének deformálódása stb. terén.
- Az imádság - együttélés, szeretet-kapcsolat Istennel, mégpedig az imádás kifejezésére, amelynek tartalma minden Istenhez fordulásban tudatosodik: Őt mindenkinél és mindennél jobban szeretem.

Beszéljük meg:

1. Mit sajnálsz a legjobban, amit a kereszténység tilt, és ha élsz is vele, csak lelkifurdalással teheted?
2. Mit sajnálnál a legjobban, ami kimaradna az életedből, ha nem lennél hívó?
3. Mi a legvisszataszítóbb a hívőkben... a hitetlenekben?

Hívás választás

– *készen a meghívásra, párválasztás, pályaválasztás*. Induljunk ki egy fantáziaképből! Képzeld el magad mondjuk huszonöt év múlva! Némelyek közületek már 50 év felé járnak majd, a többiek pedig vészesen közelítenek hozzá.

- Képzeld el magad külsőleg – már alig látszik valami a régi szépségből, frissességből, gondoktól, fáradtságtól meggyötört arcod van, beletörődöttség tükröződik rajta a napról-napra csörgedező, vagy zúduló életbe.
- Képzeld el a gondolataidat: családdal kapcsolatos gondok és annak tudomásul vétele, hogy elment az idő, még hozzá rémesen gyorsan. Tele vagy még kalandvággyal, álmokkal, vágyakkal, de az élet erősen korlátoz mindezekben.
- Képzeld el lelkileg: sokszor eszedbe fog jutni, hogy miért is élünk, mit, hol rontottál el az életedben, milyen időket vesztegettél el mivel és milyen rossz döntéseket hoztál, egyáltalán az Istentől rendelt helyeden vagy-e, így és ilyennek képzelte-e el Ő ennyi idősen, vagy egy rossz döntés kényszerpályáján mozogsz? Boldog vagy-e, vagy csak napról-napra aktuális örömeikkel ámítod magad?
- A szabad döntés akadályai: ha túlzottan egyetlen életstílusban indultál el. A közvetlenül Istennek átadott – tehát tisztasági fogadalomban eltelt – élet legfőbb akadályai a szexuális önféltés, de ez a házasságra is rá fogja nyomni a bélyeget!

1. A hívás

- Szóval, ha kellenek szerzetesek, papok, akkor közülük miért ne lehetnél te magad az egyik? Induljunk ki ebből!
- Viszont semmilyen, az üdvösség szempontjából hiábavaló és ezáltal visszatartó tevékenységre nem kellene emberek, ha mégis vannak, akik ilyesmivel foglalkoznak, akkor ők a történelem töltelékei.
- Annak szolgálatáért, ami a történelem és az emberiség élete számára a legfontosabb az örök üdvösség eléréseért, arra kell, hogy legyenek emberek.
  - Isten valamire mindenképpen hív. Nincs sok választásod, el kell kötelezned neki magad. Vagy így, vagy úgy. Ha egyházi hivatással, akkor tudod, miről mondasz le: szerelem, saját család, függetlenség, természetes élet. Ez az áldozati lét. Ha családi hivatásra hív, akkor csak nagycsalád jöhet szóba a terveidben, olyan helytállás és áldozat szintjén, mintha pap vagy szerzetes lennél.
  - Egy rossz döntés a másik oldalon sem tesz boldoggá. Isten általában ad jelzéseket, amelyek valóban jelszerűen szűkítik be az életedet, nehogy a boldogság illúziójával élj, és ez tegye tönkre az üdvösségedet. Tudunk ezekre példákat, soroljunk fel, osszunk meg a közösségben egymással néhányat!

2. Párvasztás

- Az életem nem a lelki hivatás és egy személy közt dől el, mert akkor ez úgy nézne ki, mintha Isten és egy ember közt vívódnék. Két hivatás közt vívódhatok. Rossz kiindulópont az egyéni boldogság kizárólagos szempontja, hiszen minden értelmes jövőkép Isten akaratának keresésében van. A párvasztáshoz a praktikus kérdés (korábban már felmerült): hogyan nézünk ki huszonöt, harminc év múlva egymás mellett? Mit jelent, hogy valaki hozzám való?
- A szerelem egyaránt a legfőbb garancia és a legmegtévesztőbb tényező. Szerelemből házasodni azt jelenti, hogy valóban a másikat önmagában véve akarom elfogadni és nem a vagyona, állása, népszerűsége stb. miatt. Ugyanakkor szenvedélyes ragaszkodást is jelent, amely megingathatja a józanságunkat. A kérdés mindenképpen indokolt: Szerelmes leszek-e a másikba még negyedszázad után is, garantált lesz-e ettől a hűségem?
- Meddig várunk a párvasztással? Igyekezz erre alkalmassá nevelni magad, méghozzá aszerint, ahogyan az ideális házasságot, családi életet elképzeled, mert most ez a feladatod!

3. Pályaválasztás

- A kérdés az érvényesülés ambíciója és a küldetéstudat között dől el. Mit akar Isten kihozni az életemből, amivel előrébb lendíthetem az emberiség fejlődését, és amivel betölthetem a család iránti felelősség feladatát is. A válaszra nyilván tehetségeim, kedvem és lehetőségeim összjátékával vezet rá.

Beszéljük meg:

1. Milyen önmegismerő praktikákat ajánlanátok egymásnak?
2. Milyen vonásokat keresel a másikban, amelyek fontosak? A válaszok során kerüljük az általánosságokat!
3. Hogyan teszed mérlegre a pályaválasztás esélyeit? Hogyan térképezed fel képességeidet, lehetőségeidet, ambícióidat?

Együttélés a szentségekkel

A krisztusi élet – konkrét megnyilvánulásokból áll: már Jézus életében is ezt jelzik a csodák, a böjt, a tanítás, az egyház kereteinek megteremtése, az apostolok felhatalmazása. Jézus életébe a szentségek által, a kegyelem erejével és a tanítást tudatosító hatásával kapcsolódunk be.

1. A szentségek

- **Jézus Krisztus által rendelt** (vagy az evangéliumban leírtak alapján, vagy ugyan le nem írt módon, mégis az apostolok tetteiből Jézusra visszavezethetően),
- **érzékelhető** (tehát fizikailag meghatározott) és **hatékony** (tehát konkrét kegyelmi hatással rendelkező)
- **jelek** (amelyek önmagukban is külön tanítást, szemléltetést hordoznak),

- **amelyek természetfeletti** (tehát a fizikai érzékelés felett álló),
- **kegyelmet** (Isten lelki ajándékát, amely megszentel vagy segít minket)
- **közvetítenek** (tehát önmaguknál a jelek megvalósulásánál és a kiszolgáltatás és felvétel szándékánál, valamint az érvényességi feltételeknél fogva).

(A vastag betűs szavak összeolvasásával a szentségek egyszerű meghatározásához jutunk, amely a fenténél kevésbé részletezően is magyarázható.)

2. Gyónásra készülök

- Ez mindig megtérés: most az életem kifordul a sarkaiból és minden megújul, hiszek a belső gyógyulás csodában!
- Nyugodt alkalmat termetek a felkészülésre, ennek kezdete a Szentlélek segítségül hívása és a **lelkiismeretvizsgálat**:
- A gyónás nem esszéyszerű vallomások sorozata, hanem **őszinte és tárgyilagos szembenézés** belső életemmel. Alapvető kategóriák: **Bűn**: Tudva és akarva nem engedelmeskedem Isten akaratának. **Mivel?** Gondolattal, szóval, cselekedettel és mulasztással. **Hogyan?** **Súlyos bűn**, amely kioltja a lelkemből a megszentelő kegyelmet, az Istennel való kiengesztelődést, ha valami jelentős ellenszegülést akarattal teszek, vagy mulasztással valósítok meg. Ezeket mindenképpen egytől egyig meg kell gyónnom, gyakoriságukkal együtt, hogy bocsánatot nyerjek és áldozhassak. Bocsánatos bűn, amelyből vagy a nagyobb jelentőség, vagy a tudatosság hiányzik. Ezekről az őszinte bűnbánat is megszabadít, de legalább havonta ezekre is helyes feloldozást és lelki vezetést kérni. **Mi a célom?** **Az örök üdvösségre készülök**, Isten irgalmát minél teljesebben kell tudnom befogadni, eszerint kell alakulnom. Minden jóra Isten kegyelméből vagyunk képesek, de erőfeszítést jelent ebben elfogadása is, ez az **érdem**. Ha rendszeres és tudatos törekvés által megvalósítok egy bizonyos jóra, érdemre való készséget életemben, szintén a kegyelem segítségével, azt **erénynek** hívjuk. A gyónás tehát nemcsak megtisztulást, de lelki továbblépést is kell, hogy eredményezzen. Ezek ismeretében kérdezzem meg magamtól:
  - Boldog ember vagyok-e, úgy, ahogy Jézus akarta, amiért megváltott?
  - Mi tart vissza a felhőtlen, Istenben való örömtől?
  - Mi az, ami különösebb gondolkodás nélkül is bánt, ami először eszembe jut, amit visszafordítanék, ha tehetném, mert nagyon helytelenül tettem, vagy ha rosszul sült el egy esemény, mi az én felelősségem benne?
  - Mi az, amiben ezen kívül vétkeztem, érzelmileg nem bánt ugyan, de kezd megszokottá és ettől egyre veszélyesebbé válni?
  - A legveszélyesebb bűneim azok, amelyeket nem tartok annak, csak az egyház, vagy a lelki vezető ajánlja figyelmembe, hogy kerüljem őket. Melyek ezek?
- A **gyónás** közelebb visz a **Jézussal való párbeszédhez**. Elmondom a gyóntatón keresztül, milyen lelki korszakomban vagyok, milyen kegyelem ért, minek örülök, milyen gondok nyomasztanak, mire kérek tanácsot, milyen döntések előtt állok?
- **Az elégtétel** csak figyelmeztetés: szívből vegyek részt Jézus jóvátételében, és határozom el erősen, hogy ismét nekifutok a szent életnek!

3. Áldozásra készülök

- Egy nagy ünnep, egy kivételes esemény előtt állok, ami lázban tart (fejesugrás egy veszélytelen, tiszta öbölbe, találkozás egy tiszta és jövőbe mutató szerelmi kapcsolatban, díjátadás egy megküzdött sikeremért – mennyi ünnep!), és a hét minden egyes napja felkészít a Jézussal való legbensőségebb találkozásra, egyúttal felkészít az örök ünnepre is. Soha, senki nem állt ilyen közel hozzám.
- Minden vasárnap törekedjek az áldozásra, ha tehetem, hétköznap is jussak el szentmisére! „Aki unalomból vagy kényelmességből nem gyónik és nem áldozik, azt kár volt megváltani!” Miért is? Mert tisztában van ugyan a jelentőségével, de nem annak ragja szerint gondolkodik a szentségekről.

Legyen komoly a hálaadásod, és térj vissza az áldozás emlékére még napokig!

4. Naponkénti készület a házasságra

- Már most jegyes vagyok! Vagy az Istennek közvetlenül elkötelezetten, vagy egy fiúnak/lánynak, akit még nem ismerek, de a leendő rám bízottaknak: gyermekeimnek, unokáimnak mindenképpen.
- Úgy tudok helyesen dönteni a lelki hivatás (papság, szerzetesség) mellett, ha bensőleg átéltem már a férj vagy feleség, apa vagy anya szerepét, és tetszik is, lelkesít is, csak esetleg valami ennél is nagyobb van bennem.
- Ha viszont majd megházasodok, akkor már valahol él az a valaki, akivel ma már bensőleg jegyes vagyok, akkor is, ha még nem is ismerem. Csak tisztán gondolkodhatok róla, és mindenki másról. Napi imám:
  - *Uram, ha a családfői hivatást szántad nekem, akkor valahol már ott él az a valaki, akit nekem szántál, hogy egy életen át egymás Hozzád vezető társai legyünk a házasság szentségében. Add, hogy ismerve vagy ismeretlenül is hűséges legyek hozzá és a megfelelő időben megtaláljam őt!*
  - Majd szólítsam meg őt képzeletben, magamban! – *Kedves leendő Házastársam! A mai napomon érted és majdani családunkért gazdagodom lélekben, szellemileg, érted élem át az élményeket, kalandokat, érted gyűjtöm tapasztalataimat, érted erősödök érzelmi érettségemben, érted és leendő gyermekeimért vigyázok az egészségemre. Ismeretlenül is szeretlek és tisztán őrzöm magam neked.*

5. A betegek kenete

- Igyekezsek a környezetemben élő betegeket meggyőzni a szentségek fontosságáról és papról gondoskodni! Készítsem fel rá: ez lelki megerősítés, kár lenne kihagyni Jézus gondoskodását, a szentségben rejlő kegyelmet, amikor igazán szükségünk van rá.
- Tisztázom a szentkenet kettős hatását: vagy felmentést ad a további szenvedésektől, vagy megerősít és javulást hoz, hogy küldetésünket maradéktalanul be tudjuk tölteni.

Beszéljük meg:

1. Osszuk meg egymással az Oltáriszentséggel kapcsolatos legjelentősebb emlékeinket, élményeiket, akár valami liturgikus eseményről, akár valami nagyon

bensőséges átélésről van szó. Mit válaszolsz annak az embernek, aki azt mondja: Azért nem gyónok, mert nekem felesleges ehhez egy kívülálló, én közvetlenül Istennel is el tudom intézni a lelkem mélyén a kiengesztelődést.

Lelki élet – Avasd lelkes eleven élményévé

Istent, a szenteket, az angyalokat! (Clairvaux-i Szent Bernát) *Egy idős néni vaksággal, szürkehályoggal küzd, jóformán csak foltokat lát. Nagyon nehezen szánja rá magát az ilyenkor szokásos műtétre, végül mégis nekivág. Utána így nyilatkozik: új világ nyílt meg előttem! Modern ismeretterjesztő magazinok, újságok, az évek alatt összegyűlt levelek kerülnek a kezébe, hosszú idő óta először tud megint zavartalanul olvasni. Ha rászánod magad az Istennel való igazi, élményszerű kapcsolatra, hasonlóképpen új világ nyílik meg számodra, mintha eddig hályoggal éltél volna. Ha a néni a műtét után nem kezd el olvasni, bámészkodni, akkor csak a fájdalmat, kellemetlenséget érzi, erre emlékszik. Ha az Istennel való kapcsolat nem élmény, akkor az ima csak nyűglődő napirendi pont.*

1. **Az imádság első lépése** a megfelelő lelkület, összeszedettség kialakulása. Az indító gondolat, hogy belehelyezem magam Isten jelenlétébe. Isten mindenhol ott van. Tudatosítom az Ő jelenlétét. Átélem, hogy velem van, hall engem, figyel rám, fontos vagyok neki. A végtelen Istennek, én, a parányi ember. Gyermekévé fogadott. Felelősséget vállalt az örök sorsomért és gondoskodik erről, melynek egyedül az én szabad akaratom állhat ellen.
2. **Hogyan szólítsam meg Őt?** Nagy emberek olyan távoliak és elérhetetlenek, ha közelébe tudsz férkőzni és beszélhetsz valamelyikkel, az egy életen át megmaradó élmény. Pedig csak egy halandó emberről van szó. Isten bármikor, bárhol elérhető, ezért halogatható a Vele való kapcsolatba lépés, noha Ő vár rád. Ha azonban sikerül elmélyedned egy-egy ilyen találkozásban, akkor ez az élmény felülmúl minden jelentős emberekkel való beszélgetést. Olykor sétálhatsz egyet Istennel egy csendes helyen, leülhetsz vele egy parkban, a természetben, betérhetsz Hozzá a templomba, letérdelhetsz akár a szobádban is. Az imádság lényeges vonása, hogy hibátlan áldozatnak kell lennie! Nem lehet kapkodó, figyelmetlen, „letudós” tevékenység.
3. **Az átélés második lépése:** Isten bennem élése. Az együttélés egy általános lelki állapot, habitus, életérzés. A szülő már annak is örül, ha otthon vagy, ha alszol, ha tanulsz, ha beszélgetsz vele, csak érezze a közelségedet. Nem imádkozhatok egész nap, de lelki habitusommá válik-e az isteni jelenlét, „feldob-e”, mit teszek érte és persze mit teszek ellene? Ha „kikapcsolódom...” – az Istenből is kikapcsol-e? A keresztény ember számára akár a munka, akár a kikapcsolódás – az üdvösségünk építésének különböző oldalai, de az üdvösség építéséből nem kapcsolódhatunk ki.
4. **A szentekkel való együttélés** kiemelkedő távlatba helyezi az életedet. Miért adja az egyház a szenteket? A szentté avatás hosszú és sok áldozatot kívánó procedúra. Amikor a szülő igyekszik befolyásolni a barátságainkat, mindent megtesz azért, hogy kedvező hatások érjenek bennünket. Az Anya-szent-egyház – anya.

Barátokat ad nekünk, akikhez történelem, kultúra, és lelkiesség kötődik. Egy ősi keresztény himnusz ezt így fogalmazza meg: „Testet ölt benned, mit az összes szentek tudnak elérni, kimondani, tenni. S mind, amit szívünk tüze, lángolása vágyva szerethet.” Jézus egy-egy más korban, környezetben és egyéniségben életre váltott vonása. „Mindannyian az Ő teljességéből részesültünk.” (János ev.). Minden barátság: közös programokból, bizalomból, életünk, gondolataink, gondjaink, terveink megosztásából, egymást alakító példaadásból áll. Ugyanez a szentekkel, látszólag egyoldalúan, az ő válaszuk, ahogyan a példájuk, pártfogásuk tükröződik az életünkön.

5. **Az angyalok** az első személyes teremtmények, akik úgy teljes személyiségek, hogy csak lelkük van. Isten a közülük hűségeseket, akik nem követték kezdetben a sátánt, az emberek üdvösségének szolgálatára rendelte. A velük való kapcsolatunk hasonló legyen, mint a szentekkel, ők is csak közbenjáró hatalommal rendelkeznek, de az őrangyalok személyesen ránk irányított küldetést kaptak. Talán csak az örök üdvösségben tudjuk meg, milyen helyzetekben mentettek meg bűntől vagy bajtól, miben segítettek kegyelemhez.
6. **Isten közvetlenül** is megszólítható, nem szükségesek hozzá közvetítők. Az Ő közvetlen környezetében élők azonban hiteles életet hagytak ránk és segítenek imádkozni, ami tőlük sokkal tisztább felajánlás, mint tőlünk, még itt küzdő hívektől. Ha viszont ápoljuk velük a kapcsolatot, az ne egyfajta segélyszolgálat ostromlása, hanem ránk, a fejlődésünkre is visszaható, élményszerű, személyes kapcsolat legyen.

Beszéljük meg:

Lehet, hogy most ébredtek rá a hiányosságaitokra, de az sem baj, akkor gondolkodjatok el közösen és adjatok ötleteket egymásnak!

1. Milyen módszerrel kerül be a napirendedbe az imádság? Honnan veszel hozzá segítséget?
2. Hogyan vagy kapcsolatban a védőszentteddel? A többi szenttel? Számon tartod-e az ünnepeiket, megszólítod-e őket, hogyan igyekszel meríteni a példájukból, szavaikból?
3. Egyáltalán van-e benned tudatosuló szerepe az őrzőangyalodnak, mit teszel érte, hogy legyen?

Az elmélkedés

- A 4. zsoltárban olvassuk: „*Rettegjete hát és kerüljétek a bűnt! Vegyétek ezt jól fontolóra szívetekben! Nyugovóra térvén teremtsetek csendet és elmélkedjete!*” (5. vers).
- A 63. zsoltár pedig: „*Fekhelyemen rólad elmélkedem, éjjel virrasztva feléd száll a lelkem.*” (7. vers).
- Sirák fiának könyvében, a 6. fejezetben pedig ez áll: „*Elmélkedjél sokat az Úr törvényein, s az ő parancsain gondolkodj szüntelen. Akkor megvigasztalja majd a szíved, s megadja neked a kívánt bölcsességet.*” (37. vers).

1. Mi az elmélkedés?

- A hit fogalmairól szóló helyes **megismerés**
- olyan **gondolatokat** ébreszt,
- amelyek hatnak az **akaratra**,
- **formálják** az ember életét,
- felszítják **többi képességét** is
- **Isten Országának** befogadására.

2. Technikai feltételek:

- Először is teremtsek hozzá nyugodt, erre előkészített helyet,
- napirendünkből határozottan kiharított időt,
- ne kelljen közben kimennem, ne fájjon, ne szorítson semmi... stb.,
- van egy cetli mellettem, hogy ha sürgős teendők jutnának eszembe, oda kiírjam, ne hagyjam értük félbe az elmélkedést,
- némítsam le a telefonomat!

3. Lelki feltételek:

- Felélenkítem magamban a vágyat az Istennel való találkozásra,
- van bátorságom megnyílni mindarra, mi az elmélkedésből felismerésként, elhatározásként kibontakozik,
- lehetőleg 2-3 naponta szánjam rá magamat, órarendtől függően előre illesszem be arra a napszakra, amikor nagyjából a tanulás felénél tartok, otthon vagyunk, délután, lehetőleg még természetes fénynél, valami mozgás után.

4. Legyen utóélete! A következő elmélkedésig terjedő napokra legyen egy-két (nem több!) vezér-gondolat, amihez vissza-vissza térünk a holt időkben (utazás, gyaloglás során).

5. Az elmélkedés módszertana:

*A leghelyesebb lenne az alábbi mintát a foglalkozás során sokszorosítva szétosztani, a foglalkozáson pedig csak az evangéliumi szöveget: **A béna kezű meggyógyítása.***

Márk evangéliuma 3,1-6: *Jézus egy alkalommal ismét betért a zsinagógába. Volt ott egy béna kezű ember. Figyelték, vajon meggyógyítja-e szombaton, hogy vádat emelhessenek ellene. Felszólította a béna kezű embert: „Állj középre!” Aztán megkérdezte őket: „Szabad szombaton jót, vagy rosszat tenni, életet megmenteni, vagy veszni hagyni?” Hallgattak. Erre keményszívűségükön elszomorodva haragosan végignézt rajtuk, majd az emberhez fordult:*

„Nyújtsd ki a kezéd!” Az kinyújtotta, és meggyógyult a keze. A farizeusok erre kimentek, s a Heródes-pártiakkal együtt tanakodni kezdtek, hogyan okozhatnák vesztét.

1. Nyugodt helyszínt választok – minden figyelemelterelő körülményt kiiktatok. Legyen előttem egy minimális tér (tehát ne teljesen a fal felé fordulva üljek). Kényelmes, de egyenes testtartást veszek fel, egy széken és nem fotelban. Legalább 20 percem, fél órám van rá. A kezemben van egy erre a célra rendszeresített füzet, toll, írom le, fogalmazom meg, ami bennem megszületik. Behunyt szemmel se bóbiskoljak!
2. Imádsággal Isten jelenlétébe helyezkedem, azaz tudatosítom, átélem a személyes közelségét és kérem, hogy gyümölcsöző elmélkedésem legyen.
3. Kiválasztom (tehát nem taláalomra felcsapom) az elmélkedésre szánt részt. Esetleg a napi evangéliumot. Lehetőleg cselekményes résszel kezdjem!
  - Az sem baj, ha sokszor hallottam, olvastam már, most nyugodtan újra elolvasom, felfigyelve eddig észre nem vett részletekre.
  - Milyen – a jelenet értelmét megvilágító szentírási mondatok, szakaszok jutnak eszembe, keresgélés nélkül – magamtól?
  - Behunyt a szemem, elképzelem a helyszínt.
  - Odaképzem magam, jelen vagyok, ez nemcsak fantázia kérdése, az evangélium örök, nekem szóló örömhír.
  - Zsinagóga-belső. Oszlopok, zsidók, fények, szagok, morajló zaj, pergamentekercsek bontogatása. Nézem az arcokat. Nem nagyon foglalkoznak velem, különböző karakterek, érzelemnyilvánítások stb. Az egyik sarokban ül egy ember, magára hagyottan, szánakozó tekintetek siklanak át felette, úgy tűnik, járni tud, de a kezét nem nagyon tudja mozgatni. Nézem az arcát... mit látok? Én mit érzek iránta? Segítenék, átérzem a sorsát, de tehetetlen vagyok. Rossz ez az érzés. Kissé fojtogat. Mi lenne, ha én lennék ilyen...stb.?
  - Egyszer csak belép Jézus. Milyennek látom? Hogyan élem meg a személyes, testi valóságban is megnyilvánuló közelségét? Körbetekint. Találkozik a tekintetünk. Egy másodperc lehet, de hirtelen úgy érzem, mintha minden értem történne, aminek itt tanúja leszek, a tekintete azt mondja, jól figyelj, neked van szükséged rá, hogy átéld ezt a gyógyítást, bárkivel is történjen!
  - Út nyílik neki, felolvasásra kérik, de Ő nem az emelvény, hanem a sarok felé indul el – a bénához.
  - Ezután következik a jelenet – gyógyítás, párbeszéd, öröm – ugyanilyen részletességgel képzeld el!
  - Jézus távozik, de még egyszer a szemedbe néz – érted történt, fogadd be az erőmet mindenre, ami benned bénult, hogy az Isten Országának ajándékáért nyúljon!
  - Még hallom a tanakodást, hogy hogyan okozhatnák a vesztét, de engem már végtelen öröm és erő tölt el. Mire is irányítsam? Hol van bennem a bénultság a Jézussal való kapcsolatban?

4. Visszatérek a saját életemhez és próbálom összeszedni a fogyatékoságaimat és ezek okait.
  - Konkrét elhatározásokat teszek.
  - BEFEJEZŐ, HÁLAADÓ IMÁT MONDOK.
  - Mit írtam? – minden felmerülő, új gondolatot. Felismert hiányosságokat, elhatározásokat.
  - Felkelek, befogadtam az Örömhírt, boldog vagyok, ragyog a világ.

Beszéljük meg:

1. Volt-e olyan prédikáció, elmélkedés, hívő gondolat, ami napokig dolgozott benned?
2. Hol, mikor lehet helyet, alkalmat találni a tudatos, szándékos összeszedettséghez?
3. Mit teszel érte, hogy megmaradjon valami a vasárnapi prédikációkból egész hétre?

Isten, mások, önmagam

Miután felfedeztem önmagamot és önmagam távlatait a nagyböjti önvizsgálat és önmegtagadások révén – felfedezem az életben való szerepemet is – mások tükrében. Nincs forródrótos vallásosság, még a remeték is engesztelő küldetést kaptak – a világért. Michet Quoist: **Ki az a másik?** – részlet *A másik az, akivel utadon találkozol, aki melletted nő fel, melletted dolgozik, örül és bánkódik: aki melletted szeret vagy gyűlöl, akiről azt mondd: őt látom mindenben, „vagy azt: látni sem bírom”, akiről nem mondasz, nem gondolsz semmit, mert elhaladsz mellette anélkül, hogy ránéznél, hogy meglátnád...*

1. Erkölcsi életünk forrása a Szentháromság
  - Isten aszerint ad nekünk parancsot a szeretetre, hogy Ő a szeretet, amit három személyben él meg. Mindegyik személy számára a „másik kettő” saját szeretetének mércéje.
  - Isten ebből a szeretetből kiindulva nyílik meg a teremtéskor.
  - Jézus Krisztus ezt a természetű szeretetet hozza el nekünk, mint Fiú.
2. Jézus emberi viszonyai
  - A családi kötelék, melyben Jézus megtestesült azokat jelenti (szülők, nagyszülők, közelebbi rokonok), akik Őt vállalták, elfogadták és akiket Ő maga vállalt. Ez a közösségi forma a szeretet kötelékének alapvető modellje.
  - Emberi, baráti kapcsolatai azokból kerültek ki, akik természetesen közel álltak a lelkéhez és akikben megbízott.
  - Sokan voltak, akik fontosak voltak a számára, mert rászorultak, akikben megmutathatta egyrészt a felebaráti szeretet példáját, másrészt a megváltásra szoruló ember és Isten kapcsolatát.
  - Isteni szeretetének körébe tartoztak azok is, akikkel emberileg nem tudott mit kezdeni, mert elutasították Őt.

3. Emberi kapcsolataim – Jézus életének mintája alapján

- A család – a méltányos kapcsolatok helye – nem én választottam a körülöttem élőket, akik közé születtem, de Isten adta a természetes érzelmi kötelékeket is.
- A barátság az a szabadon választott és mégsem lefoglaló kapcsolat, melyet a bizalom és kölcsönös emberi vonzódás tart össze, ezáltal ez életem háttérerőforrása.
- A szerelem a teljes embert, testével és lelkével a másikkhoz vonzó kapcsolat, melynek alapvető jellege a „kiegészülés” – keresni a másikkban azt a társat, akivel teljes, egész ember, „egy test” (Teremtés könyve 2,24) lehetek.
- Az igazi barátság és szerelem mércéje: TÖBBÉ TESZ VAGY KEVESEBBÉ TESZ?
  - Többé tesz, ha úgy emel fel, hogy fiatalok életébe illő, de nemes, és a teljes embert érintő fejlődést szolgálja.
  - Vagy te emeled fel a másikat, mert erre valóban képes vagy és ez lelkileg felemelően hat rád is, vagy ő húz le téged (vagy fordítva). Olyan ez, mintha egy meredek lejtőn valaki magával rántja a másikat is, aki aztán ettől még lejjebb sodorja őt.
  - A hívő közösségben sértő egymásra, a többi fiatalra nézve, ha üres, de szórakoztató kapcsolatokat választunk ki magunknak, holott egy ilyen közösség tagjai rendelkezésre állnának a barátságához.
- Ki a felebarát? – Jézus precízen válaszol az irgalmas szamaritánus esetével (Lukács evangéliuma 10,30-37). A bennünk – konkrét személyektől függetlenül élő – szeretet készsége Jézus kedvéért van jelen, amely a váratlan helyzetekre is nyitva áll az idegenekkel szemben is.
- Ismertető jelei:
  - A józanság nem önféltés, hanem azt szolgálja, hogy valóban segítsék.
  - Mindig a másik legfőbb javát akarni úgy, hogy ezt lehetőleg fel is fogja.

Beszéljük meg: (forrás: Gregory Stock - Kérdések könyve)

1. 100 ember áll a vezetése alatt, az életük veszélyben forog. Két megoldás közül választhat: az egyik szerint 90 ember megmenekülne, a másik szerint 50 % esélye van annak, hogy mindenkit megmentsen, de ha ez nem sikerül, akkor mindenki meghal. Melyiket választaná?
2. Ha meg tudná változtatni az emlékeit valamelyik régi baráti vagy szerelmi kapcsolatáról, megtenné-e, nagy vonalakban vázolja, hogy milyen jellegű kapcsolatról van szó, mit változtatna meg benne? Esetleg a saját szerepét?
3. Ha aközt választhatna, hogy legyen egy bizalmas, testi-lelki jó barátja, s más senki, vagy hogy számtalan felszínes barátja és ismerőse legyen, de szívbéli egy sem, melyiket választaná?

Felelősség

- **magam és mások földi és örök boldogságáért, a hűség és megbízhatóság erénye**
Isten nem taszítja kárhozatba az embert a bűnbeesés után, nem is tudjuk, hogyan alakult volna az emberiség sorsa, ha nem ad új esélyt, mert Ő maga felelősséget vállalt az emberért, akit megteremtett. Mivel a szeretet képességét átadta nekünk, mint képmásainak, nem játékszernek, hanem társnak hívott a létbe bennünket. Ezek után mindenért, amit ránk bíz, mi magunk is felelősek vagyunk.

1. A földi feladatokkal, javakkal kapcsolatos felelősség fajtái

- Kötelességeink köre, amely által súlyos felelősségünk az idő értékes, céltudatos kitöltése, még a kikapcsolódásban, pihenésben is. A találmányok, tehetségek, képességek kibontakoztatása egy átgondolt életcél érdekében történik, és ennek erkölcsi tartalma az örök üdvösségre törekvés.
- A történelmi felelősség alapján az idő és az emberi létezés egy cikkelyét én formálom az életemmel, és az vissza is hat rám. Ezért fontos számomra magyarságtudatom tevékeny számomra tartása, az előttem és értem történelmet formálókat tisztelőnek ápolása, nemzeti sorskérdéseink (Honfoglalás, Mohács, Trianon, szabadságharcok stb.) tanulságainak mérlegelése, a jelenkori történelem-formálásban keresztény lelkiismeretem szerinti részvétel (pl. választások, közéleti területek), valamint az egyetemes, klasszikus kultúra és a sajátosan magyar géniuszt feltárása, művelése.
- A váratlan élethelyzetek sajátosan felelős helytállást kívánnak tőlem, ez állandósult belső tartásom függvénye. Azon mérhető le megbízhatóságom, stabilitásom vagy éppen befolyásolhatóságom, hogy milyen döntéssel vagyok képes helytállni olyan kihívásokban, melyekre nem volt alkalmam közvetlenül felkészülni.

2. Személyekért vállalt felelősség

- Már egészen fiatalon felelősséggel kell megküzdenem az élethivatásért, leendő családomért, gyermekeimért, unokáimért, rám bízottakért (hívek, szerzetestársak stb.).
- Jelenlegi családtagjaim egykor felnőttként akarnak majd számítani rám, már most eszerint kell felelősséget éreznem kapcsolatunk alakításáért a nagyszülőkkel, szülőkkel, testvérekkel szemben.
- Elkezdem ápolni a felelősségérzetet a szakmámban rám bízottakért. Ez készüléket jelent a leendő tanítványokkal, betegekkel, vendégekkel, tömegkommunikációban rám figyelőkkel való foglalkozásra, szakmailag, lelkiismeretben egyaránt.
- Életem része az az együttélési felelősség, amely a közlekedésben, becsületben, társalgásban, az elveim szerinti helytállásban mutatkozik meg.
- Krisztusi emberként életem alkotóeleme a példaadásban való felelősség. A kívülállók nem azt nézik, hogy mit mondok, hanem, hogy ki vagyok! (Ez nyilvánul meg beszédstílusomban, életstílusomban, fegyelmezettiségemben, korrektségemben, kitartásomban stb.)

3. Felelősség az örök üdvösségért

- Állandó keresés tárgya az életem minden területét meghatározó irány. Ez csak a hiten alapulhat, mert szabad akaratot követel.
- A velem találkozók embereknek bizonytalan, hogy adódik-e még más esélyük örök élet szempontjait fontolóra venni, ezért ezekkel valamilyen módon bennem kell találkozniuk.
- Felelősséggel kell helytállnom a hűségben, a házasságban, a fogadalmakban, az akadályok ellenére is, gyerekek nevelésében, mások sorsának irányításában.
- Fel kell nőnöm ahhoz is, hogy felelősséget érezzek az egyházért, az adott (plébániai) közösségért, a bajba jutottakért, a fizikai vagy lelki szegényekért.

Beszéljük meg:

1. Forradalom tör ki egy véreskezű, terrorista diktátor ellen. Te magad is oda igyekszel. Tudod, hogy a nép akár meg is lincselné, annyi keserűséget okozott, annyi vér és halál tapad a kezéhez. Út közben, ahogy vidékről száguldasz a főváros felé, megállítanak egy autóbalesetnél, kérik, hogy add oda az egészségügyi dobozodat, főleg belőle a kötszert, mert ezen múlik egy sérült férfi élete. Ahogy jobban megnézed, a menekülő diktátor az, akin ha most segítesz, nemsoká visszatérhet és bosszút állhat a forradalmárokon. Mit teszel?
2. Egy szerencsétlen, megárvult fiatal családos emberként a pártfogásodba veszel, tudod, hogy az élete alakulása azon múlik, hogy megszerzi-e a szakmát, és már csak néhány hét választja el ettől. Ekkor egy alkalommal hazatérve ott találsz őt a házastársaddal egyértelmű helyzetben. Mit teszel? Támogatod-e tovább a célja eléréséig?

Nagybőjt

- **önmagam újrafelfedezése Krisztusban a bűnbánat révén** Vagyok, mint minden ember: fenség, Észak-fok, titok, idegenség, Lidérces, messze fény, Lidérces, messze fény (Ady)

1. **Az emberi méltóság - önmagamban**

- A 8. Zsoltár szavai: „Mi az ember, hogy megemlékezel róla, az ember fia, hogy gondot viselsz reá? Majdnem isteni lényé teted, dicsőséggel és fönséggel koronáztad. Hatalmat adtál neki kezéd műve fölött, mindent lába alá vetettél: minden juhot és barmot, a mezők vadjait, az ég madarait s a tenger halait, mindent, ami a tengerek ösvényén kering” (5-8).
- A fő kísértés: alkalmazkodás az erkölcsi romokhoz. Fontos önmagam elfogadása, de nem a jelen állapotba való beletörődés!
- T.T.T - több telik tőlem, de mi a konkrét felső határ? Jézus emberi tökéletessége.

2. Ingoványról nehéz elrugaszzkodni

- Az embertípus egyéniségem alapvető meghatározója
  - sajátos gyengeségek jellemzőek rám, de ezekért is felelős vagyok, viszont
  - sajátos kiugrási lehetőségek is megadottak nekem (tehetség, társaság, légkör, neveltetés, felemelő alkalmak stb.), – ezek kiaknázása is felelősség!
- Objektív hibák azok, amelyek minden szempontból rossznak értékelhetők az életemben (pl. mert visszatartanak az erkölcsi rendtől, vagy veszélyeztetik azt, károsítják az egészségemet, fékeznek a kötelességeimben, degenerálnak stb.).
- Ki lehetnék- személy szerint -, ha jobban törekednék az isteni mérce megtartására? Milyennek képzelte Isten ebben a koromban?
- Szubjektív, személyre szabott bűneimet is vegyem számba – amelyek másnál talán nem tűnnének fel, de engem hátráltatnak a tökéletességre fejlődésben.

3. Döntés: hegycsúcs, lejtő vagy posvány?

- Posvány: mi lenne, ha minden gyengeségemet szabadjára engedném? Képzelm el magam!
- A hegycsúcs messzinek tűnik, de idézzem fel lelkileg, szellemileg, emberi tartás terén legemelkedettebb pillanataimat, éljem át ezek vonzását!
- Mindenképpen a lejtő a sorsom, de nem mindegy, hogy éppen felfelé kapaszkodom rajta, vagy küszködök a visszacsúszással és a zuhanással.

4. Technikai feltételek

- A Nagyböjt során legyen valamilyen, előírások feletti, külön elhatározásom, esetleg hetenkénti váltással (ez arra jó, hogy ne feledkezzem bele). Ezzel komolyabban képes vagyok felismerni és megcélozni egy gyengeségemet.
- Helyezzem bele a reggeli készülétembe az ima konkrét perceit, melyekben megújítom az elhatározásomat. A kora délutáni órákban jelez a telefonom: hol tartok eddig?
- Jelöljem ki az esti lelkiismeretvizsgálat konkrét idejét! Ennek végén ne maradjon el a kérdés: hogyan állok az elhatározásommal? Hogy sikerült? Mikor nem és miért nem? Mikor igen és ezt mi segítette? Mit eredményezett a lelki fejlődésemben?

Beszéljük meg:

1. Összük meg egyéni ötleteinket a teljes Nagyböjtöt magába foglaló elhatározásainkat, melyek voltak korábban, amelyek jónak bizonyultak, valamilyen lelki sikert értünk el velük?
2. Ha egy nagyon szegény család vendégségbe hív, minden erejüket összeszedik, hogy ne látszódjon rajtuk a nyomorúságuk és elegánsan tudjanak megvendégelni, de éppen azzal kínálnak, amit a böjtben lemondásod tárgyává tettél, tehát ha elfogadod, meg kell szegned az elhatározásodat. Hogy döntesz?

Nagyheti liturgia

Nagyhétre készülök – személyes jelenlétem a liturgiában. A liturgia a Szentlélek művészete: Jézus jelképes, de érzékelhető, misztikus, de valóságos élete köztünk, a mi szolgálatunk révén. A szent idők, színek, személyek, szerepek, igék, cselekmények Krisztus közelségét fejezik ki a Titokzatos Testben, ahogyan a csontok, idegek, izmok, bőr, vér stb. – gesztusok, arcvonások, a természetes emberi közelség megjelenítői.

1. Ahogy a liturgiára készülök

- Ezek az alkalmak részvételt jelentenek Krisztus életének eseményeiben: ma ott leszek az utolsó vacsorán, a kereszttel alatta stb.
- Az evangéliumi szemlélődés azt jelenti, hogy elmélkedésem tárgya, a képzelet, sőt átélés, hogy ott vagyok, hiszen a liturgiában testileg és érzelmeimmel is jelen vagyok.
- A jelképeken a lelkem tör át: ezért kell a benső készüllet, nem csupán elkülönített gondolatok, hanem a liturgiáig vezető eseményeket már igyekszem aszerint a szemlélet szerint feldolgozni, amit napokon, órákon belül átélek. Más színben élem meg a világot, ha szerelmes vagyok, ha gyászolok, ha életveszélyben vagyok, ha a feladatok új távlata nyílik meg előttem. Nagyhétre készülve aszerint dolgozom fel napjaimat, hogy Jézus szenvedéstörténetére készülök. Itt tárul fel a világ igazi arculata.

2. A Nagyhét eseményei

- **Virágvasárnap**
  - Előre együtt érzek Jézus szenvedésével, ahogyan Ő könnyekre fakad az Olajfák hegyén.
  - Személyes bevonulási (barkaszentelési) ünneplésem szembefordul az ünneplés álságosságával, a jeruzsálemi tömeggel szemben én kijelenthetem: Uram, ha mindenki szembe is fordul Veled, én magam kitartok. Szép szavak, de jön a többi hétköznap, a Jézus szellemével szembeforduló divatok, közfelfogás, szokások. Ilyenkor is kitartok majd?
- **Nagycsütörtök**
  - Újraértékelem személyes viszonyomat az Oltáriszentséggel. Minden bűnös vágyamat múlja felül az áldozás vágya. Felfoghatatlan jelentőségű, személyes és közösségi ajándék...
  - „Ezt cselekedjétek” – „vagyis csak ezt és csak azt, ami ebből következik” – (Görgey Gábor: Egy vacsora anatómiája).
  - A vérrel verejtékezés megelevenítése lélekben segít szembenézni a szenvedéssel. Most add ki a halálraítéltek félelmét, gyengeségét, amíg nem látnak, legyen tartásod, ha az elveidért szenvedések árán is, de azt is ki kell állnod. Nem kell mindennek „természetesnek” lennie az életedben: néha szembe kell fordulnod a szokványos elvárásokkal, ez is áldozat.
  - Virrasztok Jézussal. Az Úr magányos, szenved, hamarosan elfogják, én kimerült vagyok, unott, kétségbeesett, miért nekem kell még itt is helytállni, rám férne egy kis dédelgetés, és én virrasszak? Én erősítsem meg az Isten Fiát? Igen, és mindazt, akiben Ő jelenik meg számomra.

- **Nagypéntek**

- Végig ott vagyok egy szerettem kórházi ágyánál, végig kell nézmem a szörnyű agóniát, el kell veszítenem őt, pedig minden emberi jóindulat együtt van, hogy megmentsem, enyhítsék a fájdalmait, én pedig érzem a tehetetlenséget.
- Jézus agóniáját végig kell élnem, Ő fiatal, egészséges, élhetne, nagyon sok jót tehetne, de a rosszindulat tetézi szenvedéseit, megalázásait, egészen kínhaláláig és én ezzel szemben vagyok tehetetlen. Csak saját hozzáállásommal tudom ellensúlyozni kínjait.
- Leborulással kezdődik a liturgia. Lélekben egész életemmel megadom magam az Ő szeretetének.
- Passió során a Szentlélek mondja el a szenvedés eseményeit. Mondatok, esetleg dallamok, hangok, képek ragadnak magukkal.
- Könyörgések következnek Jézus keresztje alatt: ma a közömbös idegenekért, és ahogy az ellenségekért is tudjak imádkozni.
- A Kereszt egyéni megérintésének pillanatában átélem, hogy mindez személyesen értem történt. Ebbe az érintésbe minden engesztelésemet megpróbálom beleadni.
- Csendes a templom, én pedig ott maradtam a Szentsírnál: Jézus halott. A halál valóság. Egyszer én következem...

Szép sorban

Hol a villanykapcsoló,
a szemüvegem,
a fél pohár víz,
az órák,
az értelem,
mennyi az idő?
Mindegy.
Egyszer én következem.

Beszéljük meg:

Társaságban megismerkedsz egy nálad öt-tíz évvel idősebb, feltűnően szimpatikus, nagyon józan gondolkodású és kellemes, természetes stílusú férfivel. Egyszer csak minden átmenet nélkül rád mered, elsápad és fél percig nem szólal meg. Majd elnézést kér és ott akar hagyni. Te faggatod, hogy mégis mi történt, mire ő elmondja, hogy egy érthetetlen látomásban megjelent neki az aznap esti, néhány órával később esedékes jövőd. Sarkon fordul és otthagya.

1. Utána mész-e faggatni őt a látomásáról?
2. Ha mond valamit, aszerint próbálsz-e igazítani a további programodat?

Késő este egy néger férfi megszólít az utcán, és angolul kéri, hogy egy fura kis szerkezetet elejtett, lennél-e szíves felvenni neki, mert ő nem tud lehajolni érte. A félhomályban sem őt, se a leejtett tárgyat nem látod pontosan, de megteszed. A kezébe adod, ő pedig a szájához teszi, másodpercek múlva különös emberek vesznek körül, ő is rád mutat, mint megmentőjére. Faggatni kezdenek kiléted felől, lefényképeznek stb. Kiderül, hogy az amerikai elnök tévedt erre inkognitóban, és komoly bajba került, azzal, hogy leejtette a szerkezetet, te pedig megmentetted az életét, mert felvetted. Körülleng a világsajtó, különféle fogadásokra kapsz meghívást stb. – egészen konkrét a világhír esélye, ha vállalod.

1. Meglovagolnád-e, vagy inkább elbujdokolnál előle? Erkölcsei megfontolással és ne a kedved alapján dönts!

Húsvét

Személyes feltámadásom reménye Jézusban. Szembesülök a halál utáni élet távlataival. *Egy gömbben együtt él egy hernyó és pillangó. A hernyó csak síkban mozog és így könnyedén kijelenti, hogy ez a gömb a végtelenég, mert ő itt sehol nem ütközik akadályba. A pillangó röpül, és minduntalan a gömb falának csapódik, ami fájdalmat okoz neki. Ezért kijelenti: kell lennie valaminek, folytatódnia kell a valóságnak a gömbön kívül is, különben nincs értelme annak az erőnek és képességnek, amivel ő tovább tudna repülni.* Igazi, nagy szellemek, nemes lelkű géniuszok nem veszhetnek el csak azért, mert testükben leállt egy életfontosságú szerv. Az ember végtelen életre vonatkozó vágya továbbélési képességére utal. Ez jóval több mint a biológiai életösztön, hiszen nem feltétlenül az élet meghosszabbítására, hanem örök voltának kibontakozására vonatkozik. Nem elégszem meg a lélek életével, amikor teljes személyiségként, test-lélek egységében élem meg önmagam, ehhez az egységhez kötődnek az élményeim, személyi érettségem. A múlandóság fáj, a remény éppen nem a beletörődés álbölcsessége.

1. Jézus feltámadása – a megváltás értelme
  - A feltámadás egyetemes válasz az emberi élet megoldatlanságaira, amilyenek a bűntudat, a szenvedés, az ellentétek, a különféle sorskérdések, a halál vagy a múlandóság.
  - Ezt az örömhírt aszerint kell elfogadnom, hogy nem evidencia, nem valamiféle felvilágosult, általános nézetrendszer, hanem próbára teszi a hitemet, szembefordít a fantáziátlan tömeggel, de mindenképpen az igazi, teljes boldogságot jelenti, nemcsak valami pótmegoldást a múlandóságtól való félelem ellen.
  - Jézus feltámadása után kizárólag övéinek jelenik meg. A kívülállók csak a hívők meggyőződésén keresztül értesülhetnek róla. Nemcsak elfogadnom kell: tanúságtevő vagyok, az átélés kötelez a feltámadott élet továbbadására.
2. A liturgia átélése
  - A szombat csendje tele van várakozással. Önmagamot keresem, alapvető kérdéseimet teszem fel: ki vagyok egyáltalán Isten szemében, mit kell

kezdenem az életemmel, mit ad hozzá az életemhez Jézus feltámadása, mivé kell válnom az egyház számára?

- A tűz megszentelése a világ újrateremtésének jelképe, Isten ismét szól: „Legyen világosság”! A megszentelt láng a sötétet, a sátán birodalmát töri meg – bennem is.
- Krisztus világossága – az egyetlen világosságom, örökérvényű fény, leszámolás az álfényekkel, hamis életértelmezésekkel.
- A Húsvét Öröme (Exultet) – a felszabadult, tiszta öröm átélése, hálaadás mindazért, ami életemben Krisztushoz köt, a feltámadás befogadása.
- Az igeliturgia: az ószövetségi történetek megértésével együtt saját ószövetségem, próbatételeim, bűneim és felállásaim értelmét is megértem.
- Keresztségi fogadalmaim megújítása: a lelken lévő, eltörölhetetlen jel élővé tétele, keresztségem élményének felszítása.
- A körmenet: testvéreimmel tanúskodom mindarról, amit a Szentlélek segített átélnem, örömmel ajándékozom meg a világot.

3. Húsvét ünnepe – a húsvéti ember

- Az üresen talált sír felvetése: úr tátong bűneim helyén? Ha igen, akkor ezt valami felemelővel kell betöltenem.
- „Miért keresitek a holtak között az élő?” – halljuk Jézus sírjánál az angyaltól. Miért keresem önmagam régi, sötét, megszokott kategóriáim között?
- Ugyanaz az ember maradtam, de mégsem ugyanolyan. *Egy hittankönyv szemléltető ábráján két ember ugyanazt a munkát végzi: mindketten a tűző napon szüretelnek. Egyikük káromkodik a nehéz munka terhe alatt, zúgolódik a meleg miatt, este rosszkedvűen hátrítja el családjá szeretetét, hiszen értük szenvedni el mindezt. A másik ugyanezeket a nehézségeket viseli, de örül, hogy van munkája és bár tűzi a nap, elégedett, hogy nem esik az eső, nincs akadályoztatva. Hazatérve felüdíti őt családjának szeretete, hiszen most látja maga előtt mindannak értelmét, amit nap közben művelt. Nagy Sándor makedón uralkodó egy győztes, ám rendkívül nagy veszteségű, csatája után kijelenti: én vagyok a világ ura, a leghatalmasabb! Mire egyik hadvezére felveti: Sándor, ha valóban ilyen hatalmas vagy, támassz fel akár csak egyet is az elesett, remek makedón ifjak közül! Úgy készülök a Nagyhétre és a Húsvétra, hogy valóban nyomot hagyjon, átformáló erő legyen bennem a liturgia.*

Beszéljük meg:

1. Kapsz egy nagyon jó diákmunka ajánlatot: két aranyos, 4 éves ikergyerekekre kell vigyáznod. A család örül, hogy hívó vagy, a szülők kérik is, hogy néha beszélj a Bibliáról, a benne szereplő történetekről a gyerekeknek, tanítsd őket imádkozni, de úgy, hogy ők reformátusok, úgyhogy se keresztség, se Mária és a szentek tisztelete, se szentmise, se katolikus templom rajzolgatása ne legyen benne. Elfogadod-e ezt a lehetőséget így, vagy nem, vagy hogyan?
2. Beleszeretsz egy nálad egy-két évvel idősebb személybe. A kapcsolatotok tiszta és kölcsönös, úgy érzed, ő az, akit egy életre vállalni tudnál. Már tervezgettek is, amikor elmondja, hogy sajnos van egy hajdan, nagykorúsága hajnalán romantikus gyorsasággal megkötött házassága, melyből polgárilag elvált ugyan, de egyháziilag még érvényben van. Mihez kezdesz ezzel a hírrel?

A fontossági sorrend

A feltámadott élet – fontossági sorrend. A keresztény élet konkrét értékrenden alapul. A külső tettek és a belső világ összhangja kettős jelentésű:

- a külső cselekedetekre helyezett hangsúly elősegítheti a helytelen, esetleg képmutató indítékokat, ezért nem lehet egyetlen mércéje az érdemszerző életnek,
- a csak belső indíttatáson alapuló élet konkrét tettek nélkül viszont túl elvont, tanúság nélküli.

Nem a tettek és kezdeményezések, nem a nagy lelki fellángolások számítanak, hanem a feltámadott életre törekvő hívő ember személyiségének összhangja. Ezt látjuk a szentek életében is. Ezért fontos a helyes értékrendre épülő személyiség. A fontossági sorrend: Isten – kötelesség – többi ember – önmagam

1. Isten

- Ha a mindenség Ura belép az életembe, akkor kettős módon fogadhatom be:
- megadom a neki kijáró közvetlen tiszteletet, erre időt, alkalmat biztosítok, ezért másról lemondó áldozatot hozok.
- az Ő szolgálata szerint teszek minden mást is – Övé az elsőség mindenben.
- Az imádságnak konkrét helyet szentelek a napirendemben: időpont, időtartam, alkalom, légkör szerint.
- A szentmise igazi áldozat számomra – nemcsak időben és elfoglaltságban, de jellegben, lelkületben is eköré csoportosul minden, még hozzá egész héten. Ez szentel meg minden nemes kezdeményezést az életemben.

2. Kötelesség: a küldetés kibontakozása – elsősorban Istennek tartozom elszámolni róla.

- Nem kell, hogy kedvem teljék benne, elég, hogy a helyemet megtaláljam általa, és ez tölt el benső békével.
- Nem az a kérdés, hogy milyen kötelesség kedvező nekem, hanem hogy miben vagyok fontos a világ számára.

3. A többi ember a kapcsolatok helyes hierarchiája alapján vesz körül:

- akikhez Isten küldött, akik közé helyezett (családi felelősségi kör),
- az egyház (testvéri kör),
- a nemzet (identitás-kör),
- a szerelem (küldetés-keresés),
- a barátság (kölsönös támasz helyünk keresésében),
- a felebarát (a szeretet készsége váratlan helyzetekben),
- az ellenség (a szeretet jézusi egyetemessége).

4. Önmagam

- Az érvényesülés (ez tehát nem a kötelesség témaköre) segít érvényre juttatni tehetségemet, kötelességeim körét, kedvet jelent a szolgálathoz,
- a pihenés (erőgyűjtés),

- a szórakozás, kikapcsolódás (mindannak frissítése, amiben fontos vagyok – magamra és másokra találás saját, helyes természetünk szerint).

Beszéljük meg:

Szerinted ez a fenti, helyes sorrend...

1. hogyan és
2. miért bomlik fel és rendeződik át általában
3. a mai és
4. a mai vallásos fiatalok életében?

Isten Igéje

„Megnyitotta értelmüket az írásokra...” Személyes életem Isten szava mellett Izajás próféta könyvének 55. fejezetében olvassuk: *„Amint az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, és termővé, gyümölcsözővé teszi, hogy magot adjon a magvetőnek és kenyeret az éhezőknek, éppen úgy lesz a szavammal is, amely ajkamról fakad. Nem tér vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi akaratomat, és eléri, amiért küldtem.” (10-15).*

1. Isten Igéje

- „Elvégzi feladatát”: felkínálkozik, kegyelmet közvetít, Istennel találkoztat.
- Jézus sorsát viseli, minthogy Ő Isten örök Igéje: „jel, amelynek ellentmondanak”, „a világosság a világba jött, de a sötétség nem fogta fel”
- Az elutasítók, akik mellett elmegy az élet lehetősége – ítéletet vonnak magukra, mert
  - Isten számonkéri az elutasítást, és a közönyt,
  - „Magukra vonnak ítéletet”, mert ez lenne számukra az egyetlen menekülési lehetőség.
  - Megfigyelhető, ahogy a nyár folyamán a különféle műemlék templomokba különféle célokkal térnek be az emberek. Van, aki pontosan tudja, ki várja bent, imádkozik, de azért szét is néz, meg is csodálja a szépségeket, van pedig, aki csak bámészkodik, semmibe véve az isteni jelenlétet. Az ilyen ember elsuhan egy nagy lehetőség, az Istennel való találkozás esélye mellett.
  - Az Isten igéjéhez még a templomba sem kell bemennünk, karnyújtásnyira van tőlünk, a polcunkon, a számítógépünkön.
- Gyakorlati megnyilvánulások
  - A szentmisében hallott olvasmány, szentlecke ne suhanjon el a fülem mellett! Legalább egy-egy gondolatot merítsek belőlük, esetleg nézzem meg előre őket!
  - A napi evangélium jöhet e-mailben ez lehet a legrendszeresebb mindennapi ige-élet. Csak azt olvassam el, amiről elmélkedek is, szánjak erre egy gondolatnyi, elhatározásnyi időt!

2. „Megnyitotta értelmüket...”

- Lukács evangéliumának 24. fejezetében olvassuk, amint Jézus így szólt tanítványaihoz: „Ezeket mondtam nektek, amikor még veletek voltam, hogy be kell teljenednie mindannak, amit rólam Mózes törvényében, a prófétákban és a zsoltárokból írtak. Ekkor megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az Írásokat, s így folytatta: Meg van írva, hogy a Messiásnak szenvednie kell, és harmadnap fel kell támadnia a halálból. Nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemtől kezdve. Ti tanúi vagytok ezeknek. Én meg kiárasztom rátok Atyám ígését. Maradjatok a városban, míg fel nem öltitek a magasságból való erőt. Ezután kivezette őket Betánia közelébe, és kezét kitérve megáldotta őket. Áldás közben megvált tőlük, és fölemelkedett az égbe. Leborulva imádták, aztán nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe. Mindig a templomban voltak, és dicsőítették az Istent” (44-53).
- Az értelem megnyitása:
  - az Írásból kiemelem a súlypontokat, fontosság szerint, ezek az élet bölcsességének alappillérei,
  - a kinyilatkoztatásban megnyilvánuló harmónia, hogy a józan élettapasztalat igazolja az Írást, míg az Írás a helyes életszemléletet, amelyre megint csak az élettapasztalat tesz pecsétet: tehát élet és Írás kölcsönösen igazolják egymást.
  - A Jézus által megnyitott értelem nem egyszerű logikai okfejtés, hanem maga a kinyilatkoztató adja a kegyelmet a megértéshez is – az imádság légkörében.

3. Lelki feldolgozás

- A bibliaolvasás mindig konkrét elhatározással, cselekvési programmal végződjön: mi velem Isten akarata? Az erről való elmélkedésben
  - nyissam fel életemben a fájó, sántító, hátráltató gócpontokat,
  - keressek rájuk megoldási kísérleteket az Úr tanácsai szerint.
- Semmilyen elmélkedés nem ad új igazságot: az Egyház tanítása alapvető.
- Élettapasztalatom tovább érlelődik a Biblia tanításának tükrében,
  - az alapvető bölcsességek alapján, ahogyan levonom egy-egy esemény tanulságait az örök távlatokban.
  - A Lélek általában a válságban mutatja meg igazi erejét, mint az első Pünkösdkor, amíg a tanítványok nem tudtak mit kezdeni Jézus missziós parancsával. A Lélek szerepe az életemben: Ő élé tárok mindent, ami bennem még válságos.

Beszéljük meg:

1. Elfogadsz egy zsákbamacska lehetőséget, és már nincs visszaút. Ez áll benne: Vagy átalszol egy teljes napot, és ez egyszerűen kimarad az életedből, vagy kapsz egy lehetőséget, hogy egy másik ember testében ébredj és egy napot abban tölts. Választhatsz tulajdonságaival körülírt, vagy konkrét személyt.
2. Van-e kedvenc bibliai idézeted, elmondhatod-e, hogy mikor, miben jelentett komoly kapaszkodót számodra, vagy egyáltalán hogyan került kiemelten a látóteredbe?

A krisztusi életstílus

– megjelenés, viselkedésmód, szolidaritás, kötelesség, szórakozás terén Szent Pál így ír a Kolosszeikhez szóló levelének 3. fejezetében: „*Ha tehát Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami ott fönnt van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben... Öljétek meg tagjaitokban azt, ami földies: az erkölcstelenséget, a tisztátalanságot, az érzéki vágyakat, a bűnös kívánságokat és a kapzsiságot, ami nem más, mint bálványimádás. Ezek miatt sújtja Isten haragja a hitetlenség fiait. ... Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltsetek föl az újat, aki állandóan megújul Teremtőjének képmására a teljes megismerésig. ... Akár mondtok, akár tesztek valamit, tegyetek mindent Urunk Jézus nevében, így adjatok hálát általa Istennek, az Atyának!*” (1-2. 5-6. 9-10. 17).

1. Fogalmak

- Kár letagadni, hogy lényeges különbség van az „átlag fiatal” és aközt a Krisztusi ember között, aki éppen fiatal, de magában hordja teljes örök életét. Miért az a hivatkozási alap, hogy ebben a korban a többiek is ilyenek, miért nem inkább az, hogy ennyi idős korban Jézus milyen stílusban élt, hogyan élne ma, köztünk?
- Az igazán „jó” élet azt jelenti, hogy a földi életet az örök üdvösség távlatában akarom élvezni, szeretni.
- „Elmegy az ifjúságom” – halljuk a szólamot, pedig a fiatalkor nem a kiélvezésért, hanem a sajátos lehetőségek kihasználásáért van, amelyek támaszt jelentenek a felnőtt korra.

2. Megjelenés

- Frivol példa a nudista strandról: *Egy szerelő meséli, hogy egyszer be kellett mennie egy munka miatt. Ő ugyan ruhában dolgozott, de miután megszokta a látványt, két benyomása támadt. Az egyik, hogy a jelenség egyértelműen ízléstelen, viszont éppen a meztelenség miatt, ott egyedül az számít, amit az ember mond, hiszen csupaszon senki nem tudja a megjelenésével befolyásolni mások órála alkotott véleményét. A feltűnés nélküli (vagyis visszafogottabb megjelenésű) embernél is az számít, amit mond. Ha magam teremtek önkéntelen előítéleteket magam körül, akkor ne csodálkozzak, ha először ezeken kell áttörnem magam ahhoz, hogy elfogadjanak.*
- Mit hangsúlyozok magamból első benyomásra? Ez idősebb korban is fontos lesz. A külső nagy százalékban meghatározza a szellemi karaktert.
- Mit fedek el magamból stílus vagy megjelenés terén? Kellemetlen vagy kellemes meglepetést jelentek annak, aki a közelebbről megismer?

3. Viselkedésmód

- Önmagunk túlhangsúlyozása is, túlzott rejtőzködése elfedése is feltűnést okoz, gyanút kelt.
- A hangoskodás (pl. nevetési szokások), modortalanság, erőszakosság, szemérmertlenség, érdesség, közönségesség, felszínes vagy alpári témaválasztás, önmagunk kiemelése rendezetlen belső világról tanúskodik.

Társasági jelenlétemmel tükröznöm kell krisztusi rendeltetésem: önmagamért és értetek vagyok köztetek.

- Krisztust képviselem mindenfajta közegben, mert alapvetően hozzá tartozom, ennek önkéntelen gesztusaimból is ki kell derülnie, ami csak úgy lehetséges, ha a háttér-életemben is tudatosan formálom magam.

4. Szolidaritás (Együtt érző felelősség másokkal, valamilyen konkrét esetben.

- Ami nem az: a cinkosság, a betyárbecsületre való hivatkozás, közösségvállalás a bűnben. Mindezt úgy kell tudnom elutasítani, hogy ne érződjek a háttérben a „bezzeg én” - című képmutatás.
- Sohasem az ítéletet, a másik eltaposásának esélyét vagy a kárörömet keresem felebarátom bajában, hanem mindig a lehetséges megoldási lehetőségeket próbálom felajánlani.
- Közbevető kérdés: Beszéljük meg példákkal, hogyan döntsünk, ha a vagy cinkosság, vagy a másíknak való ártás esélye áll fenn?

5. A kötelesség életstílusa

- A múltkor már volt szó a kötelesség küldetés-jellegéről, ennek minden lépését nem tudom mindig megfontolni, ezért kell felvenni hozzá egy megfelelő életstílust.
- Ne számítsam ki az időt „csontra”, mert csúszhatnak, és kiderül, hogy a kötelezettség számomra kellemetlen!
- A spontaneitás mindig az áldozat jegyében történik: a váratlan feladatok teljesítésének ne szabjon gátat a saját kis egyéni kedvtelése!

6. Szórakozás

- Fiatalok közös szórakozásában is jelen van a lehetőség: a könnyedségben is Krisztust képviselni, tartalom, kultúráltság, a jóban való gyarapodás, kapcsolatteremtés alapján.
- A „kitombolás” a gyermekkor, fiatalkor sajátja, ez azonban nem az emberi méltóságból való kivetkőzést jelenti, amely bármikor kompromittálóan visszaköszönhet.
- „Tedd, amit teszel!” - mondja Szent Ágoston. A kikapcsolódás értelme az emberi harmónia megteremtése egy olyan kiegyensúlyozó erő révén, amely mértékletes, feszültség-oldó és szabad utat ad az üdvösség keresésének idegi, szellemi, fizikai téren. Elvett módja az egyik stresszhelyzetből egy másikba való menekülés, vagy a direkt veszélykeresés, amilyen a részegség, a drog, a szexuális gátak feloldása stb.

Beszéljük meg:

Egy céges közösségben dolgozol két éve. Nagyjából fél éve sejtet, hogy valami törvénytelen maffiázás leng körül, de téged eddig nem vontak be. Egyszer csak óriási pánikhangulat alakul ki, aztán közre fognak és elárulják, hogy mostantól neked is be kell szállnod, különben mindenki lebukik, a céget meg felosztatják és ezzel a te munkahelyed is elvész. Ha viszont beszállsz, nem veszélytelen, de hatalmas pénzeket akaszthatsz le, ami lehetővé teszi, hogy a céget feloszlathassátok a nagy lebukás

lehetősége előtt, mert egy évig a törvénytelen haszon kényelmesen eltart, és addig találhatsz új munkát. Mondjuk, hogy ekkor már családos ember vagy, és nem csak a magad megélhetéséért vagy felelős. Tengerparti nyaralás, egy nagyon jópofa kis társaság meghív egy magántulajdonban lévő lakatlan szigetre egy éjszakai bulizásra. A sziget összesen 130 m². Egy yachttal mentek, 10-en vagytok. Italozás után kissé elvadul a hangulat, szóba kerül, valamilyen szemérmetlen szerencsejáték, ami egy valakit egész estére megaláz, a többiek azonban csak szórakoznak rajta, de sértetlenek maradnak. 10:1-hez, hogy te kerülsz ilyen helyzetbe, de ha kiszállsz, esetleg bedühödnek rád, és tudatosan téged választanak ki. Ez egész életedre nyomasztó emlék lehet.

1. Mit kell tenned ilyenkor?

Tanúság, misszió, lélekmentés

- Izajás prófétától halljuk, könyvének 3. fejezetében: *„Ha azt mondom a gonoszoknak: Meghalsz, s te nem figyelmezteted, nem beszélsz neki, hogy letérítsd a gonoszt gonosz útvjáról, hogy így életben maradjon, a gonosz meghal a bűne miatt, de vérét tőled kérem számon. Ha azonban figyelmezteted a gonoszt, és mégsem szakít gonoszságával és gonosz útjával, akkor meghal a bűne miatt, te ellenben megmented életedet”* (18-19).
- Máté evangéliumának 10. fejezetében pedig ez áll: *„Azokat, akik megvallanak engem az emberek előtt, én is megvallom majd mennyei Atyám előtt. De aki megtagad az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt.”* (32-33).

1. A tanúság **forrása** én magam vagyok és a bennem élő Krisztus

- Az elsődleges közvetítő közeg a **hit élménye**, amely személyes, felemelő átérzése annak, hogy tudatosodott bennem a természetfeletti világ szerető személyessége, átéltem azt, ahogyan Krisztus mutatta be igazi természetét szerint Istent: Ő számomra Atya. A hit magasabb rendű képesség, mint maga a bizonyosság, mert egy olyan kockázatos magatartás él benne, amelyre az ember képes ráépíteni egész életvitelét, életformáját. Mindezt a hit mélyén húzódnó, személyes szeretet teszi lehetővé, amely a hitet élményszerűvé teszi.
- Az **igazságélmény** aszerint alakul ki, ahogy a kinyilatkoztatás megérintette bennem legmélyebb, legtisztább vágyaimat. Ennek megvallása persze csak akkor lehetséges, ha a hitigazságok fejlődnek bennem – őszinte érdeklődésem, önmagam folyamatos továbbképzése által.
- A **tisztaságélmény** a visszaszerzett, vagy küzdelmesen megtartott ártatlanság felemelő öröme, amely valamilyen áldozatban válik igazivá. Az egyik vidéki iskola ún. „életmódtábort” szervezett súlyosan hátrányos helyzetű gyerekeknek, akik közül többen először élték át, mit jelent fürdés után lefeküdni, tiszta, vetett ágynyaludni, reggel friss ruhát felvenni. Az egyik kisfiú órákon át állt a zuhany alatt, mert élvezte, hogy egész testét egyszerre éri a megtisztító és tovacsorgó víz. Fiatalok sokszor fogalmazzák meg a katolikus hittel kapcsolatban legfontosabb kételyüket: annyiféle hit és vallás van, miért éppen a mi hitünk az egyetlen, amelyhez ragaszkodnunk kéne? (Ezzel a kétellyel pedig természetesen fel is mentik magukat a vallási előírások alól).

*Amikor a fent felvázolt **hármás élmény** megszületik és egyszerre van jelen bennünk, akkor éljük át, hogy mit jelent a teljes Krisztust követni, Istent atyánkként imádni, az igazságot a lehető legteljesebb kinyilatkoztatás szerint megismerni, és a tisztaságot a feloldozás és jóra törekvés által egész lényünkkel átélni.*

2. A tanúság **iránya** a szeretett személy...

- ...vagy azért, mert **barát**, és fontos számomra a sorsa. Ezért megosztom vele életem legfontosabb kincsét, a hitet, melytől én magam is örök sorsom beteljesedését várom.
- ...vagy mert **fogékony rá**, ezért nem szalasztom el a lehetőséget, hogy átadhassam neki.
- ...vagy mert szembetűnően nagyon nagy **szüksége van rá**, akár szerencsétlen körülményei, akár személyes válsága miatt. Ilyenkor a hit fontos mentőöv, amely először is a nem belőle kiinduló önbizalommal gyógyít: Isten szereti őt, számon tartja és számít rá.
- ...vagy mert **alkalmam nyílik rá** – bárkivel szemben, aki mellet egy váratlan esemény, vagy a beszélgetés arra kanyarodása lehetővé teszi, hogy az élet végső dolgairól beszéljünk minden erőltettség nélkül.

3. A tanúságtétel módszertana

- Mindenféle agitálás nélkül is felhívhatom a figyelmet hitemre a következetes, valamilyen jó szokásban való kitartással, vagy valamilyen rossztól való tartózkodással. Kézenfekvő példa a sajnós általánosságban elterjedt ocsmány beszéd, amelynek már nem a használata, hanem éppen a következetes elkerülése, amely egy magasabb igényszintre utal. Ha bárki rákérdez a kivételes stílusra, el lehet mondani, hogy az életstílusom magasabb rendű követelmények szerint alakul és az számomra páratlan élmény.
- Események, élmények, derűs beszámolók során, könyv vagy filmajánlatok megosztásával a hovatarozásom is megosztható.
- Ha rákérdeznek, fogalmazzam meg egyszerűen, ütősen és nagyon személyesen, de hittani szempontból pontosan, hogy ki nekem Krisztus?
- Krisztus nyomai az életemben, a vele kapcsolatos emlékek, eredmények, élmények előjöhetnek egy-egy meghittebb beszélgetés során, ilyenkor mélyebb nyomot is hagynak a másokban.
- „Jöjj és nézd meg magad!” – mondja Fülöp Natanaelnek János evangéliumában és elviszi őt Jézushoz. A tanúságtétel egy pontján elkerülhetetlenné válik a másik **bevezetése a közösségbe**, ahol már nem csak az elméleti, hanem a köztünk élő Krisztussal találkozhat. Vigyázzunk rá, hogy nem feltétlenül a vasárnapi szentmisével, az ifjúsági hittannal, vagy olyan, hitéletben már jártas fiatalok gyakorlatával kell kezdeni az érdeklődő kívülállók bevonását, ami nekik első tapasztalatként még sok. Kezdetben inkább a közelítő lépésekre helyezzük a hangsúlyt: a közös sportra, teázásra, játékokra, ahol hívő fiatalokkal találkoznak, akiknek a mindennapi kikapcsolódás során megtapasztalt közösségi stílusuk megragadhatja az újonnan érkezettét.

Beszéljük meg:

Barátoddal jöttök hazafelé egy meglehetősen nehéz nap után, autóval az országúton. Ő elkezd viccelődni, nem figyel eléggé és szembe jön egy kanyarban egy másik autó. A balesetben meghal a másik autó sofőrje, egy háromgyerekes apa, aki egyedül ült a kocsiban. Magyarázható úgy is az eset, hogy ő volt a hibás és te vagy az egyedüli tanú. Ha mented a barátodat, hatalmas pénzbírsággal sújtják az özvegyet és persze a családot. Ha nem mented, akkor viszont őt lecsukják és neki is három gyermeke van.

1. Hogy döntesz?

Újabb kérdés a szeméremről. Ismét egy háromgyermekes családapa(anya) a barátod. Egy bebukott és eladósodott vállalkozás felszámolása során már árverezik a házukat, nincstelenekké lesznek, a gyerekek esetleg állami gondozásba kerülnek. Az egyik gazdag ismerős azt mondja, mindent kiegyenlít, meg sem érzi, de te nagyon tetszel neki. Ha a barátod kedvéért egy alkalommal minden kívánságát teljesíted, elfelejthetik a teljes adósságot.

1. Mit válaszolsz?

2. Változtat-e a helyzeten, ha a gazdag személy veled azonos nemű? Kemény, de reális helyzet.

A pénz

Szent Pál apostolnak a Timóteushoz írt levelében olvassuk: „A vallásosság, ha megelégedés társul hozzá, valóban nyereség. Hiszen semmit sem hoztunk erre a világra, s nem is vihetünk el semmit. Ha van ennivalónk és ruhánk, elégedjünk meg vele. Akik meg akarnak gazdagodni, kísértésbe esnek, sok esztelen és káros kívánság kelepcéjébe, amelyek romlásba és kárhozatba döntik az embert. Minden baj gyökere ugyanis a pénz utáni sóvárgás. Így néhányan, akik törik magukat utána, már elpártoltak a hittől, és sok bajba keveredtek. Te azonban, Isten embere, menekülj ezektől! Törekedjél inkább igazságos lelkületre, életszentségre, hitre, szeretetre, türelemre és szelídségre. Vívj meg a hit jó harcát, szerezd meg az örök életet, hiszen erre kaptál hivatást, s erre tetted le számos tanú előtt az igaz hitvallást” (6, 6-12).

1. A pénz fogalma a Bibliában

- Bár ókori szövegről van szó, a tárgymutatóban – kifejezetten a pénz szó (tehát ragozatlanul) 166-szor szerepel. Tartalma szerint persze más formában is előfordul, mint pl. gazdagság:
  - Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de a lelke kárát vallja?
  - A gazdag és a koldus Lázár példabeszéde...
  - Az esztelen gazdag, aki nem lelkébe, hanem csűrbe gyűjtöget...
  - A gazdag ifjúval való találkozás...
- A pénzzel kapcsolatos jelképszerű jelenetek – komoly tanítást adnak a jellemről: a tántumok, mint a tehetségek jelképei, az elveszett drachma, mint a megtérő jelképe, Júdás pénzért árulja el Jézust, Jézus az adógarassal jelképezi

az Istennek való önátadást, ugyanakkor kiűzi a kufárokat a templomból, de a templomadót, hogy elkerülje a botránkoztatást, csoda révén fizetteti be Péterrel, aki egy folyóból kifogott hal szájában találja azt meg.

2. A pénz meghatározása és szerepe

- Olyan tárgyi, anyagi eszköz, amely egyaránt váltható tárgyi és eszmei értékre, hívő szempontból egyaránt felhasználható az üdvösség és a kárhozat érdekében.
- Az általa biztosított szabadság lehetősége miatt rendkívüli felelősséget ró ránk, mert a benne rejlő lehetőségek és veszélyek egyaránt valóságosak. Így válik a pénz lelkiismereti tényezővé.
- Sok vagy kevés, szegénység vagy gazdagság, a vele elkövetett bűn vagy általa szerzett érdem nem elsősorban a mennyiségtől függ, hanem a hozzáállásunktól.
- Gazdag, aki tud bánni a pénzzel, teljes és üdvösségkereső élete van mennyiségi szempontból kevés pénzből is. Szegény (vétkes szegénység), aki sok pénzből is szűkölködve él, mert felelőtlenül használja fel.
- A pénz lelkiismereti tükör is: rávilágít az életszemléletünkre, aszerint, hogy mire fordítjuk.

3. A pénz lelki javakra váltása

- Először is a **mindennapi létfenntartásnak**, a kötelességek eszközeinek, lelki életnek (pl. zárándoklat, lelkigyakorlat, kulturálódás), szellemi épülésnek fedezésére használom, de lelki értékévé válik a jótékonykodás, és a további helyes irányú önképzés során is.
- A pénzhez kötődő küldetés: jövőendő **élethivatásom megalapozása** (pl. befektetés, takarékoskodás jövőendő családomra, szakmai, művészeti tevékenységemre).
- Pénzkezelésem szellemében jelen van a bölcs, **megfontolt nagylelkűség** is bizonyos váratlan helyzetekben.

4. Bűnök a pénzzel kapcsolatban

- Az anyagi javaktól várt **hamis biztonság** keresése burkoltan megtagadja a gondviselésbe vetett bizalmat.
- Az anyagi kérdések rendezésében való **öncélúság** a pillanat örömét szolgálja, mintha nem az örök élet eszközei lennének ezek is.
- Az **önzés és a fukarság** által pénzkezelésünk emberi kapcsolatainkba ver éket, ha pedig a pénzt, vagy a belőle származó anyagi előnyök bármelyikét **bálványként** kezeljük, ez Isten iránti imádatunkkal fordít szembe.
- A **pazarlás, mértéktelenség** és burkolt vagy nyilvánvaló **fényűzés** legkisebb fajtája is valamiképp az önistenítést tükrözi: vagy önkényesen, vagy saját magam öncélú kiemelésére használom az üdvösségemre kapott javakat.

Beszéljük meg:

Tízen ültök egy társaságban. Zárt környezet, délutántól egészen késő estig. Tudod, hogy valaki azért van jelen, hogy rendkívül nagy, megalázó kellemetlenséget okozzon neked, de nem tudod, hogy ki az. Megváród-e, hogy hozzálasson és inkább magad készülsz a védekezésre, vagy elébe mész, figyelsz, puhatolózol, hogy valamilyen módon megelőzhesd? Valamilyen különleges eszközzel bepillantasz a jövődbe annyira, hogy lásd, ki lesz az a barátod, akit már most ismersz, és akkor is a barátod lesz, sőt, igen bizalmas, közeli módon. Amint kiderül, hogy ki az, nagyon meglepődsz, mert az illető most éppen nem áll túl közel hozzád, sőt felettebb rideg a viszonyotok.

1. Elkezdesz-e másként viselkedni vele?